

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**VLIV ALKOHOLU NA PÁCHÁNÍ TRESTNÉ
ČINNOSTI**

Autor práce: Michaela Štěchová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2021

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Michaela Štěchová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Vliv alkoholu na páchaní trestné činnosti

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: The Influence of Alcohol on the Commission of Crime

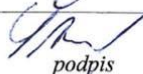
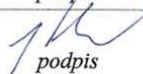
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): Březen, 2020

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem mé práce je objasnit problematiku související s alkoholem a kriminalitou, charakterizovat základní pojmy, zjistit příčiny požívání alkoholu a vztah alkoholu a trestné činnosti. Vedlejším cílem je zjistit index přítomnosti alkoholu při páchaní různých druhů trestné činnosti. Dále navrhnout opatření, která by mohla vést ke snížení alkoholové kriminality.

Student: Michaela Štěchová	18.5.2020 datum	 podpis
Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	7.7.2020 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	7.7.2020 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	9.7.2020 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	9.7.2020 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. JUDr. Romanovi Svatošovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ŠTĚCHOVÁ, M. *Vliv alkoholu na páchání trestné činnosti: bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021. 62 s. Vedoucí bakalářské práce doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Klíčová slova: alkohol, droga, trestná činnost, kriminalita, prevence

Hlavním cílem bakalářské práce je objasnit problematiku, která souvisí s alkoholem a kriminalitou, charakterizovat základní pojmy a zjistit příčiny požívání alkoholu a alkoholové kriminality.

Bakalářská práce je tvořena několika částmi. Teoretická část se zaměřuje na alkohol a s ním spojenou alkoholovou kriminalitu, dále jsou zde zpracovány statistické přehledy kriminality v České republice a Jihočeském kraji. V praktické části jsou zpracovány výsledky dotazníkového šetření. Bakalářská práce je zakončena zhodnocením výsledků a navržením možných opatření vedoucích ke snížení alkoholové kriminality.

ABSTRACT

ŠTĚCHOVÁ, M. *The influence of Alcohol on the Commission of Crime: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2021. 62 p.
Supervisor: doc. JUDr Roman Svatoš, Ph.D.

Key words: alcohol, drug, punishable activity, criminality, prevention

The main objective of the bachelor thesis is to clarify issues related to alcohol and crime, characterizes basic concepts and identifies the causes of alcohol consumption and alcohol crime.

Bachelor thesis consists of several parts. The theoretical section focuses on alcohol and links alcohol crime with it, and statistical surveys of crime in the Czech Republic and the South Bohemian Region are also prepared here. The results of the questionnaire investigation are processed in practical terms. The bachelor thesis is concluded by evaluating the results and proposing possible measures to reduce alcohol crime.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Vymezení základních pojmů.....	12
2.1 Návyková látka.....	12
2.2 Alkohol.....	12
2.3 Droga	12
2.4 Závislost	12
2.5 Prevence	13
2.6 Kriminalita.....	13
3 Alkoholová kriminalita a její dopad na společnost.....	14
3.1 Vznik a vztah alkoholu a člověka.....	14
3.2 Účinky alkoholu na lidský organismus	15
3.3 Psychické změny člověka při alkoholismu	16
3.3.1 Faktory ovlivňující vznik alkoholismu a jiných drogových závislostí	17
3.4 Agresivita a alkohol.....	17
3.5 Alkohol za volantem	18
3.6 Děti, mládež a alkohol.....	18
3.7 Anonymní alkoholici	18
3.8 Shrnutí kapitoly	19
4 Příčiny alkoholové kriminality.....	20
4.1 Psychické vlivy.....	20
4.2 Sociální vlivy.....	20
4.3 Biologické vlivy	21
4.4 Shrnutí kapitoly	22
5 Prevence alkoholové kriminality.....	23
5.1 Shrnutí kapitoly	24
6 Fenomenologie alkoholové kriminality	26

6.1	Členění kriminality	26
6.2	Struktura kriminality	26
6.2.1	Násilná kriminalita	27
6.2.2	Mravnostní kriminalita	28
6.2.3	Majetková kriminalita	28
6.3	Statistické přehledy kriminality v České republice a v Jihočeském kraji	30
6.4	Shrnutí kapitoly	37
7	Empirická část	39
7.1	Charakteristika respondentů	39
7.2	Analýza získaných dat	40
7.3	Shrnutí kapitoly	47
8	Navrhovaná opatření	49
	Závěr	51
	Seznam použitých zdrojů	55
	Seznam zkratk	58
	Seznam tabulek a grafů	59
	Přílohy	60

Úvod

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku co se týče vlivu alkoholu na páchaní trestné činnosti. Toto téma jsem si vybrala z důvodu, že společnost problematiku spojenou s alkoholovou kriminalitou často podceňuje, a to především proto, že je větší pozornost věnována právě nealkoholovým drogám. Pokud mají lidé nějaké problémy či jsou vystaveni stresovým situacím, přiklání se k požití alkoholu. Jedním z účinků alkoholu je právě odbourávání stresu, člověk se cítí uvolněnější a myslí, že se tímto jeho problémy vyřeší. To je ovšem mylný dojem, naopak se problémy prohlubují a je jich čím dál více. Spousta lidí si ani neuvědomuje, jaká nebezpečí na jedince číhají při pravidelné konzumaci alkoholu. Jedinec může spadnout do alkoholové závislosti a zde nastává i problém, kdy alkohol začne ničit lidský organismus.

V dnešní době si můžeme alkoholu koupit, kolik chceme. Alkohol se stal součástí našich životů. Stal se tradicí narozeninových oslav, různých večírků nebo jen příjemných posezení s přáteli, a to ať v restauraci či doma. Tyto tradice se předávají z generace na generaci, což může mít také vliv na klesající věkovou hranici uživatelů alkoholu. Spousta lidí požije alkohol mnohem dříve, než jak je zákonem stanoveno. Právě pro děti a mládež je alkohol mnohem nebezpečnější než pro dospělé, a to jak ze zdravotního hlediska, tak i z hlediska toho, že je zde vyšší pravděpodobnost přechodu na jiné drogy.

Při požívání alkoholu dochází ke změnám v chování, které mohou přejít až v agresivní chování a mít za následek trestné činy například násilné povahy. Alkohol může jedincům také dodat kuráž k nějaké majetkové trestné činnosti. Celkově tedy alkohol dodává člověku smělost páchat takové činy, které by nikdy nespáchal, nebýt pod vlivem alkoholu. Těchto skutků se může jedinec dopouštět z nedbalosti nebo již s úmyslem.

Teoretická část pojednává o základních pojmech týkajících se této problematiky. Dále příčinami a prevencí alkoholové kriminality. Jsou zde uvedeny i statistické přehledy vybraných objasněných a spáchaných trestných činů pod vlivem alkoholu v porovnání v České republice a v Jihočeském kraji.

Praktická část zahrnuje grafy z výsledků dotazníkového šetření. Je zde mimo jiné zjištěno, kolik respondentů spáchalo trestný čin pod vlivem alkoholu, a co je podle respondentů příčinou těchto trestných činů. Na konci práce jsou vypsána navrhovaná opatření.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je objasnit problematiku související s alkoholem a kriminalitou, charakterizovat základní pojmy, zjistit příčiny požívání alkoholu a vztah alkoholu a trestné činnosti. Vedlejším cílem je zjistit index přítomnosti alkoholu při páchání různých druhů trestné činnosti. Druhým vedlejším cílem je navrhnout opatření, která by mohla vést ke snížení alkoholové kriminality.

Ve své práci bych se chtěla věnovat příčinám a prevenci alkoholové kriminality, vztahu alkoholu a kriminality. Při zpracování bakalářské práce bude vycházeno z nastudované odborné literatury, dále z analýzy statistických dat kriminality a z analýzy dat získaných z dotazníkového šetření. V praktické části této bakalářské práce bude využita strategie kvantitativní, použita metoda dotazování a technika sběru dat dotazník. Poté bude provedena analýza dat získaných z dotazníku.

První kapitola bude obsahovat vymezení základních pojmů, které se týkají daného tématu. Budou definovány pojmy jako je návyková látka, alkohol, droga, závislost a dalších pojmů, které souvisejí s tématem.

Další kapitola se bude věnovat alkoholové kriminalitě a jejímu dopadu na společnost. Alkohol má velký vliv na páchání trestné činnosti. Při jeho požití se jedinec posilní a to mu dodá odvalu k páchání trestných činů. Dále se konzumací alkoholu také zvyšuje agresivita, která podpoří nepřiměřené chování v určité situaci. Pozornost bude zde věnována také účinkům alkoholu na lidský organismus. Již při malém množství požitého alkoholu si lze všimnout jeho účinků. Při dlouhodobém užívání dochází jak k duševnímu poškození, tak může alkohol postihnout několik orgánů.

Velká pozornost bude věnována příčinám alkoholové kriminality. Těchto příčin je několik, ať už se jedná o sociální, psychické či biologické vlivy. Je důležité znát příčiny, protože na jejich základě je možné dospět k jejich odstranění nebo omezení a tím snížit počty trestných činů páchaných pod vlivem alkoholu.

Další kapitola se bude zabývat prevencí alkoholové kriminality, ta je důležitá pro její kontrolu. Hlavním cílem prevence alkoholové kriminality je především omezit požívání alkoholických nápojů.

Následující kapitola se bude zabývat fenomenologií alkoholové kriminality a členěním kriminality. Dále porovnáám statistické přehledy kriminality v České republice

a v Jihočeském kraji, v nichž uvedu, kolik trestných činů bylo objasněno a kolik z nich bylo spácháno pod vlivem alkoholu.

Poslední kapitola bude věnována empirické části, ve které budou zpracovány výsledky dotazníkového šetření. Cílem dotazníkového šetření bude zjistit, kolik respondentů se potýkalo s alkoholovou kriminalitou, z jakých příčin a která opatření by navrhovali ke snížení alkoholové kriminality.

2 Vymezení základních pojmů

2.1 Návyková látka

Návyková látka je alkohol, omamné a psychotropní látky a ostatní látky, které mohou nepříznivě ovlivnit psychiku člověka, jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.¹

Návykové látky jsou a vždy byly považovány za celosvětový problém. Užívání návykových látek vede k závislosti, a to jak k psychické, tak fyzické a působí škody uživatelům drog i celé společnosti. Závislost na látkách není jedinou závislostí, můžeme se setkat také se závislostí na procesu (workoholismus), s patologickým hráčstvím a s dalšími.²

2.2 Alkohol

Alkoholem se rozumí lihovina, pivo a víno. Dle zákona č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek ve znění pozdějších předpisů se alkoholickým nápojem rozumí nápoj, který obsahuje více než 0,5 objemového procenta alkoholu.³

Alkohol je legální drogou a různá společenská jednání si bez přítomnosti alkoholu neumíme ani představit. Spotřeba alkoholu v České republice stále stoupá a Česká republika patří mezi země s nejvyšší spotřebou alkoholu na obyvatele. Vážná chronická onemocnění jater, ledvin, krevního oběhu a tak dále, to vše zapříčiňuje alkohol.⁴

2.3 Droga

Droga je jakákoli látka, která, když se dostane do živého organismu, může pozměnit jednu nebo více jeho funkcí.⁵

2.4 Závislost

Závislost má několik tváří a podob, může vzniknout na čemkoliv. Závislostí se rozumí dlouhodobý vztah k někomu nebo k něčemu, vycházející z pocitu silné touhy

¹ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 202.

² SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009, s. 88.

³ *Zákony pro lidi* [online]. 2021 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-379>>.

⁴ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 203.

⁵ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 202.

nebo potřeby toto uspokojit. Takový stav ovlivňuje jednání závislého člověka a omezuje jeho svobodu.⁶

Drogová závislost způsobuje změny chování a jiné reakce, které vždy zahrnují nutkání brát drogu stále nebo pravidelně, a to z důvodu psychických účinků.⁷

Fyzická závislost je stav chronické otravy organismu. Tento stav vznikne dlouhodobým a častým podáváním drogy.⁸

Psychická závislost je duševní stav, který vznikne podáváním drogy. Tento stav se projeví různým stupněm potřeby drogy aplikovat.⁹

2.5 Prevence

Prevence je soubor zásahů, jejichž cílem je zamezit nebo snížit výskyt a šíření rizikového chování.¹⁰

2.6 Kriminalita

Kriminalitou rozumíme souhrn trestných činů, které jsou spáchány na určitém území za určitého času. Kriminalita a s ní související jevy zatěžují společnost. Občané pokládají bezpečnost za jednu z nejdůležitějších hodnot současné doby. Protispolečenská jednání a negativní společenské jevy vznikají vlivem kriminality. Negativní společenské jevy jsou jevy, které se liší od uznávaných norem a hodnot společnosti, avšak nejsou platným právem sankcionovány. Mezi takové jevy patří například prostituce, hráčství, sebevraždy, alkoholismus, atd. Protispolečenská jednání je nejrozšířenější pojem, který zahrnuje kriminalitu, delikvenci a negativní společenské jevy.¹¹

⁶ Národní zdravotnický informační portál [online]. 2021 [cit. 2021-01-31]. Dostupné z WWW: <<https://www.nzip.cz/clanek/320-zavislost-zakladni-informace>>.

⁷ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 202.

⁸ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 202.

⁹ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 202.

¹⁰ Adiktologie.cz [online]. 2021 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z WWW: <<https://www.adiktologie.cz/co-je-prevence>>.

¹¹ SVATOŠ, Roman. *Prevence kriminality*. Druhé aktualizované vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., 2016, s. 10.

3 Alkoholová kriminalita a její dopad na společnost

Alkohol má značný vliv na páchání trestné činnosti. Uvádí se, že asi 20 procent pachatelů je v době činu pod vlivem alkoholu. Alkohol posiluje odvahu k páchání protispolečenských jednání, zvyšuje agresivitu a podporuje nepřiměřené reakce na vnější podněty. Je také častou příčinou dopravních nehod či domácího násilí. U jiných drog si lze všimnout, že k páchání trestné činnosti dochází zejména ve střízlivém stavu, a to právě z důvodu získání další dávky. To se u alkoholové kriminality téměř nevyskytuje.¹²

Alkohol je velmi závažným společenským problémem, přesto mu není věnována taková pozornost a často se rizika této drogy podceňují. Hlavním důvodem je zastínění alkoholu problémem nealkoholových drog.¹³ Přitom alkohol denně pije 13 procent české populace, rizikově jej konzumuje více než půl milionu Čechů. Násilí pod vlivem alkoholu je závažnější a nebezpečnější než násilné incidenty bez přítomnosti alkoholu. V české populaci se domácí násilí vyskytuje nejčastěji v situaci, kdy jeden nebo oba aktéři popíjejí alkohol. Přítomnost alkoholu je zde u dvou třetin všech případů. Z výzkumu, který byl prováděn ve Spojených státech amerických, bylo zjištěno, že zvýšení cen alkoholu snižuje pravděpodobnost těžkého násilí vůči ženám. Dále se zvyšuje počet sexuálního zneužívání, které je spácháno rodinnými příslušníky. Častý je incest právě v rodinách alkoholiků a alkoholiček.¹⁴

Britští vědci z nezávislého vědeckého výboru pro drogy a drogovou závislost sestavili stupnici, která hodnotí škody napáchané drogami. Dle bodového ohodnocení škodlivosti dospěli k názoru, že alkohol je mnohem škodlivější než veškeré nealkoholové drogy. Tato studie tedy poukazuje, že je nutné se více zaměřit na prevenci v rámci alkoholové toxikomanie.¹⁵

3.1 Vznik a vztah alkoholu a člověka

Alkohol vzniká kvašením plodů a listů rostlin. V přírodě k tomu dochází samovolně a tento kontakt vznikl ještě před vznikem člověka. Ze stavů, které alkohol

¹² MUSIL, Jan. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha: Karolinum, 1992, s.147.

¹³ KUČKA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 424- 437.

¹⁴ Drogy-info.cz [online]. 2021 [cit. 2021-02-1]. Dostupné z WWW: <<https://www.drogy-info.cz/article/press-centrum/negativni-dopady-alkoholu-na-spolecnost-jsou-neprehlednutelne-shodli-se-na-narodni-konferenci-odbornici/>>.

¹⁵ iDnes.cz [online]. 2021 [cit. 2021-02-1]. Dostupné z WWW: <https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/alkohol-je-nebezpecnejsi-nez-heroin-i-crack-tvrdi-nova-studie.A101101_142015_zahranicni_aha>.

navozuje, našli potěšení jako první různé živočichové. Například sloni v jižní Africe bývají nakvašeným ovocem posedlí, po konzumaci pak opilí tančí na jedné noze. Opilí papoušci se chovají dost podobně jako lidé, nesouvisle artikulují nebo drmolí. K prvnímu alkoholu mohla patřit nakvašená datlová šťáva, která se v Mezopotámii pěstovala již před osmi tisíci lety. Alkohol byl zpočátku využíván zejména v lékařství, lidé používali vínové obklady, které pacientovi přinášely úlevu. Po požití alkoholu pacient bolest lépe snášel.¹⁶

Účinky alkoholu byly pozitivně vnímány na lidskou psychiku již v historii a je tomu obdobně i dnes. Zlepšuje náladu, lidé jsou po něm veselejší, ztrácí zábrany a pod jeho vlivem se zdají osobní problémy a útrapy snesitelnější. I dnes alkohol patří mezi projevy pohostinnosti, a tak se stal součástí nejrůznějších oslav a obřadů.¹⁷

3.2 Účinky alkoholu na lidský organismus

Okamžité účinky alkoholu pozorujeme již v malém množství, můžeme si všimnout rychlosti reakce a koordinace pohybů. Tomuto stadiu říkáme lehká opilost, dochází v něm k uvolnění a k hovornosti. Typické je také střídání veselé a plačtivé nálady. Dalším stadiem je střední opilost, kde dochází ke snížení zábrán, zhoršenému vnímání a ke zvýšení agresivity. Objevuje se únava, zpomalené reakce a obtíže při stání. Komplikací je takzvané okno, kde dochází k výpadku paměti a to jak částečně, tak úplně. V posledním stadiu opilosti dochází k únavě, spavosti i zvracení. Při velké konzumaci může dojít k úplnému bezvědomí a necitlivosti.¹⁸

Dlouhodobé užívání alkoholu vede k somatickým nebo duševním poškozením. Poškozuje několik orgánů, a to především játra, mozek, srdce a ovlivňuje také vznik některých druhů rakovin. Pokud požijeme alkohol ve velkém množství, může být pro náš organismus jedovatý. Jelikož jeho konzumace rozšiřuje cévy, zrychluje puls a uvolňuje tělesné teplo, zvyšujeme tím riziko podchlazení či smrti, a to hlavně v zimních měsících.¹⁹

Pomocí počítačové tomografie a magnetické rezonance se zjistilo, že lidé, kteří užívají alkohol ve velké míře a alkoholici mají postiženou čelní oblast mozku. U dlouholetého užívání jde o zánik až 20% neuronů v této oblasti. Tvorba nových

¹⁶ Scienceworld [online]. 2021 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.scienceworld.cz/neziva-priroda/dejiny-alkoholu-i-alkoholismu-ve-vsech-podobach-2664/>>.

¹⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha, 2014, s. 43.

¹⁸ Adiktologie.cz [online]. 2021 [cit. 2021-01-12]. Dostupné z WWW: <<https://www.adiktologie.cz/file/415/alkohol-ucinky.pdf>>.

¹⁹ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. Praha, Grada, 2014, s. 72.

neuronů již nikdy nevznikne znovu, mozek je ale schopný se při dlouholeté nebo doživotní abstinenci částečně zvětšit.²⁰

Vznik závislosti na alkoholu ovlivňuje několik faktorů, jedním z nich je dědičnost. Je dokázáno, že u dětí alkoholiků je 40% pravděpodobnost, že návykové látky propadnou také, proto se těmito lidem doporučuje celoživotní abstinence. Muži jsou v této oblasti rizikovější skupinou než ženy. Dalším faktorem je i únik od problémů, jakými jsou dluhy, ztráta zaměstnání nebo například rodinné vztahy. Alkoholik se alkoholikem nestane ze dne na den, tento proces bývá delší a může trvat i několik let. Zpočátku má alkoholik skleničku vždy po ruce, když ho něco trápí, když má volnou chvíli. Postupně se začnou objevovat abstinenci příznaky, jako například třes rukou, neklid, pocení, podrážděnost, bolest hlavy. Odborníci uvádějí tři stupně závažnosti konzumace alkoholu, kterými jsou: rizikové chování, škodlivé chování a závislost. Během rizikového chování nejsou cítit žádné zdravotní následky ani jiné komplikace. U škodlivého chování dochází k psychickým změnám. U třetího stupně se člověk nedokáže alkoholu vzdát, ani přes zdravotní komplikace, o kterých dobře ví. Alkohol ho začne zcela ovládat. Postupně zvyšuje dávky návykové látky, aby dosáhl stavu, ke kterému mu zpočátku stačilo mnohem menší množství. V konečné fázi se lidé cíleně opíjí do nemoty.²¹

3.3 Psychické změny člověka při alkoholismu

Psychika se při alkoholismu zásadním způsobem mění. Osobnost postupně degraduje a člověk má častěji sklony k agresivitě. Již není tolik společenský a příjemný a postupně se z něj stává konfliktní člověk a duševně oploštělá bytost. Závislý má častější deprese, trpí úzkostnými stavy, vyhledává samotu, má žárlivé výlevy či paranoidní chování s obviňováním druhých. Dostavuje se jakási směs sentimentality, zhrubělosti a otupělosti. Dalšími změnami je také nespavost, nespolehlivost, egoismus, citová labilita. Alkoholik zanedbává svůj zevnějšek, nestará se o pořádek ve svém obydlí. Nezvládá výchovu potomků, při řešení situací působí výbušně a celkově má problém řešit potíže a starosti, které v minulosti řešil bez problému. Alkoholik často může za rozpad partnerských vztahů, a to i kvůli nemožnosti plnění základních partnerských funkcí.

²⁰ Alkoholik.cz [online]. 2021 [cit. 2021-01-12]. Dostupné z WWW: <https://www.alkoholik.cz/zavislost/psychika_a_telo/telo_a_alkohol_jak_pusobi_alkohol_na_organy_a_mozek.html>.

²¹ Zdravotnictví a medicína [online]. 2021 [cit. 2021-01-17]. Dostupné z WWW: <<https://zdravi.euro.cz/leky/alkoholismus-priznaky-a-lecba/>>.

V některých případech jsou jimi zneužívány a týrány děti, bohužel ne zřídka alkoholik řeší rozvrat partnerských vztahů s manželkou zneužíváním dcery.²²

Tabulka 1: Hladina alkoholu v krvi, pocity, chování²³

Hladina alkoholu	Pocit	Chování
0,4 promile	Uvolnění	Vyšší riziko úrazu
0,6 promile	Veselost	Ovlivněná schopnost rozhodování
0,8 promile	Teplo, spokojenost	Zhoršené sebeovládání
1,2 promile	Mnohomluvnost, podrážděnost	Nevypočitatelné reakce
1,5 promile	Otupělost, zmatenost	Méně zřetelná řeč, agresivita
2,0 promile	Tupá opilost	Poruchy rovnováhy, vidění, paměti
3,0 promile		Možné bezvědomí
4,0 promile		Riziko smrtelné otravy

Zdroj : Vlastní zpracování

3.3.1 Faktory ovlivňující vznik alkoholismu a jiných drogových závislostí

- Farmakologické – droga, její dostupnost a společenská přijatelnost
- Somatické a psychické – osobnost
- Environmentální – prostředí, společenské podmínky a socializační proces
- Precipitující – podnět (spouštěč)²⁴

3.4 Agresivita a alkohol

Výzkumy většinou potvrzují vliv alkoholu na růst agrese. Jak jistě všichni víme, v důsledku vlivu alkoholu jednoznačně ztrácíme zábrany a tím je zřejmě vyvolán nárůst agrese. Studie dokazují, že dvě třetiny vražd jsou spáchány pod vlivem alkoholu, hádky v rodině a delikvence mladistvých také souvisí s požíváním alkoholu. Dále je prokázáno, že velikost dávky a čas, který uplyne od požití alkoholu k agresivnímu chování, jsou

²² Alkoholik.cz [online]. 2021 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z WWW: <https://www.alkoholik.cz/zavislost/psychika_a_telo/psychicke_zmeny_u_alkoholika_osoby_zavisle_na_alkoholu.html>.

²³ SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009, s. 89.

²⁴ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 208.

významnými determinantami. Útok zpravidla nízká dávka podporuje, naopak vysoká dávka jej potlačuje.²⁵

3.5 Alkohol za volantem

Z morálního hlediska je řízení po požití alkoholu zcela nepřijatelné. Řidiči, kteří před řízením pili, ohrožují mimo sebe hlavně ostatní účastníky silničního provozu. Dle naměřené hodnoty alkoholu v krvi rozlišujeme, zda jsme se dopustili přestupku či trestného činu. Pokud je naměřena hodnota do 0,3 promile, nejedná se o spáchání trestného činu, ale o přestupek, který se řeší zahájením správního řízení, trestané finanční pokutou a řidiči také hrozí zákaz řízení. Řízení pod vlivem nad 0,3 promile je již trestáno bodovým hodnocením, pokutou a také je možné udělit zákaz řízení, stále se ale řidič nedopouští trestného činu. Řidič, který usedl za volant pod vlivem alkoholu nad jedno promile, se dopouští trestného činu a v takovém případě se může jednat o trest odnětí svobody až na 3 roky, zákaz řízení motorového vozidla až na 10 let a finanční pokuta až 50 000 Kč.²⁶

3.6 Děti, mládež a alkohol

Alkohol, podobně jako další drogy, je pro děti a mládež nebezpečnější než pro dospělé. Již při občasném požití se zvyšuje nebezpečí onemocnění nervového systému či jater. Čím dříve začnou děti a mládež s pitím alkoholu, tím se zvyšuje riziko pozdějšího přechodu na jiné tvrdé drogy. Mladý jedinec tím také zvyšuje rychlost nástupu případné závislosti. Riziko závislosti se zvyšuje také tím, pokud je jeden z rodičů dítěte na alkoholu již závislý. V České republice chrání děti a mládež před alkoholem zákon, který uvádí věkovou hranici 18 let pro podávání alkoholických nápojů. Podání alkoholu před tímto věkem je trestným činem, za který mohou být mimo jiné potrestáni i rodiče.²⁷

3.7 Anonymní alkoholici

Anonymní alkoholici je skupina mužů a žen, kteří chtějí řešit svůj společný problém s alkoholem. Navzájem si sdílejí své zkušenosti, síly a naděje a společně si pomáhají uzdravit se z alkoholismu. Dodávají si mezi sebou sílu znovu se nenapít. Cílem skupiny anonymních alkoholiků je především zůstat střízliví a pomáhat i jiným alkoholikům ke střízlivosti. Členství v této skupině je podmíněno jediným, a to přáním

²⁵ ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998, s. 26.

²⁶ Policie.cz : Policie ČR [online]. 2021 [cit. 2021-01-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/or-melnik-zpravodajstvi-za-volant-usedl-opily.aspx>>.

²⁷ Národní zdravotnický informační portál [online]. 2021 [cit. 2021-01-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.nzip.cz/clanek/196-alkohol-a-deti>>.

přestat pít. Žádné povinné poplatky zde nejsou, jsou soběstační díky vlastním dobrovolným příspěvkům.

3.8 Shrnutí kapitoly

Alkohol je součástí soukromého i společenského života. Zlepšuje náladu, dodává odvalu, ale také zvyšuje agresivitu a po jeho požití jedinec ztrácí zábrany. To vše má značný vliv na páchání trestné činnosti. Alkohol se tak stal společenským problémem, přesto se jeho rizika podceňují kvůli nealkoholovým drogám.

Alkohol vznikl dříve než člověk a kvůli jeho účinkům ho konzumovali už různí živočichové. Zpočátku byl alkohol používán hlavně v lékařství. Na lidský organismus alkohol účinkuje už v malých dávkách. Ovlivňuje vnímání i chování člověka. Pravidelná konzumace alkoholu vede k závislosti. Závislost ovlivňuje i několik jiných faktorů, jedním z nich je dědičnost. Při alkoholismu se mění také psychika. Člověk má sklony k agresivitě, je nepříjemný, a ne příliš společenský. Závislý trpí depresí, úzkostí či žárlivostí. S alkoholem se můžeme setkat také za volantem. Řidiči, kteří alkohol před jízdou požijí, neohrožují jen sebe, ale hlavně další řidiče.

V České republice je věková hranice pro podávání alkoholu stanovena na 18. rok věku. Avšak spousta dětí a mládeže se s alkoholem setká již před touto věkovou hranicí. Což je velice nebezpečné, děti si tím například zvyšují riziko pozdějšího přechodu na jiné tvrdé drogy. Pro mladé jedince je alkohol mnohem nebezpečnější než pro dospělé.

4 Příčiny alkoholové kriminality

Vlivů, které se podílejí na alkoholové kriminalitě, je několik. Mezi hlavní vlivy patří psychické, sociální vlivy, ale také biologické. Hlavním ze sociálních vlivů je rodina. Každá rodina žije jinak a každé dítě vyrůstá v rodině, která má různé zvyky. Tyto zvyky na dítě působí. Dalším vlivem jsou skupiny a party, s nimiž dítě tráví čas.

4.1 Psychické vlivy

Mezi tyto vlivy řadíme zejména poruchy osobnosti. Jedná se o poruchy, které mají co dočinění s rozdíly ve vztahu jedince ke společnosti a jejím normám. Nešťastná událost v rodině či úmrtí blízkého člověka, to všechno může vést k tomu, že člověk sáhne po láhvi alkoholu. Dále sem řadíme osoby emocionálně nevyrovnané, které mohou být agresivní a vlivem alkoholu mohou představovat hrozbu. Větší sklony ke kriminalitě mohou mít také cholericí.²⁸

4.2 Sociální vlivy

Nejdůležitější u sociálních vlivů je rodina. Rodiče by měli svému dítěti být dobrým příkladem, bohužel to tak ve všech rodinách není. Pokud jeden z rodičů propadne alkoholismu, může to mít určitý vliv i na dítě. Neúplná rodina či rozvod rodičů může mít na dítě taktéž negativní vliv.²⁹ Dalším zajímavým sociálním vlivem může být i stěhování, to je totiž považováno za jednu z nejstresovějších událostí. Nové bydlení přináší nejistotu a strach z nového prostředí, a abychom zde našli nové přátele. V takovémto novém prostředí se lidé snaží získat pozornost třeba pozváním na skleničku nebo v opačném případě chtějí jedinci uniknout ze své samoty právě prostřednictvím alkoholu.³⁰

Každé dítě chce patřit mezi nějakou partu kamarádů, není to však vždy tak jednoduché, jak se může na první pohled zdát. Dítě se většinou snaží partu nějak zaujmout, vyrovnat se jim, a to z důvodu obdivu, a aby ho parta přijala mezi sebe. Je bohužel spousta skupin, kde se baví tím, že popíjí alkohol nebo berou nějaké drogy. Pokud se dítě do nějaké takové skupiny dostane, je téměř jisté, že i jemu bude alkohol nabízen. V takovém případě se dítě zřejmě přizpůsobí, jelikož odmítnutí by mohlo mít za následek, že se mu bude parta posmívat a budou ho ponižovat.

²⁸ NAKONEČNÝ, M. *Motivace chování*. 3., přeprac. vyd. Praha, Triton, 2015, s. 77.

²⁹ SMOLÍK, P. *Duševní a behaviorální poruch*. Praha, Maxdorf Jessenius, 1996, s. 172.

³⁰ HAJNÝ, M. *O rodičích, dětech a drogách*. Praha, 2001, s. 47

4.3 Biologické vlivy

Říká se, že existuje gen, který je nazýván jako gen alkoholismu. Pokud je v rodině někdo, kdo měl nebo má problémy s alkoholem, léčil se ze závislosti na alkoholu nebo dokonce přišel o život na následky nadměrného požívání alkoholu, můžou zde být velké vrozené sklony k alkoholismu. V tomto případě je nutné být na pozoru a alkoholu se co nejvíce vyhýbat.³¹ Děti, které se narodily do rodiny alkoholiků, mají zřejmě sníženou schopnost produkce endorfinu. Ten zlepšuje náladu a díky němu je pohled na svět jasnější. Proto tyto děti po alkoholu sahají, protože jim dává něco, co sami nemají. Mimořádně ohroženou skupinou bývají mladí muži, jejichž otec je na alkoholu závislý. Dále také záleží na pohlaví jedince. Muži se kriminality dopouští mnohem častěji než ženy. To je způsobeno mužským hormonem testosteronem, který může vyvolávat agresi.³²

Další příčinou alkoholové kriminality může být i cenová dostupnost, která se dlouhodobě nijak zvlášť nemění. Češi za alkohol utratí přibližně 3,5 procenta svých příjmů, což je více než dvojnásobek průměru Evropské unie. Znepokojující je také konzumace alkoholu u nezletilých, kde je Česká republika nad mezinárodním průměrem.³³

Problémy v partnerských vztazích také mohou být příčinou alkoholové kriminality. Jeden z partnerů může problémy začít řešit právě alkoholem, což může mít za následek například domácí násilí.

Přítomnost alkoholu při vzniku kriminálního chování lze rozdělit do tří skupin. Při dlouhodobém požívání alkoholu postupně dochází k sociálnímu a mravnímu úpadku osobnosti, což může přispět k rozvoji kriminálního chování. Dále alkohol narušuje činnost centrálního nervového systému a tím dochází k odbourání zábran či překračování hranice chování, které společnost toleruje. Třetí skupinou je úmyslné požívání alkoholu, pro jeho účinky, kterými jsou zmírnění strachu nebo úzkosti. V prvním případě, pokud dojde ke kriminálnímu chování jedince, bude převažovat trestná činnost majetková. V druhém případě bude mít kriminální chování jedince za následek trestné činy

³¹ Český rozhlas [online]. 2021 [cit. 2021-02-28]. Dostupné z WWW: <<https://region.rozhlas.cz/sklony-k-alkoholismu-mohou-byt-dedicne-jestlize-jsou-problemy-s-alkoholem-u-7897488>>.

³² Alkoholik.cz [online]. 2021 [cit. 2021-01-12]. Dostupné z WWW: <https://www.alkoholik.cz/zavislost/dedicnost/dedicnost_genetika_a_predispozice_k_alkoholismu.html>.

³³ Hospodářské noviny [online]. 2021 [cit. 2021-02-27]. Dostupné z WWW: <<https://archiv.ihned.cz/c1-66788640-vse-o-cesich-a-alkoholu>>.

s agresivní či sexuálně motivovanou povahou. Vztah mezi alkoholem a trestnou činností je složitý a nelze určit jeden model, který by se vztahoval na všechny trestné činy.³⁴

4.4 Shrnutí kapitoly

Nejdůležitějšími vlivy, které se podílejí na alkoholové kriminalitě, jsou vlivy biologické, sociální a psychické. Dědičnost je jedním z biologických vlivů. V případě, že se alespoň jeden z rodičů potýká nebo potýkal s alkoholovými problémy, je zde velká pravděpodobnost vrozených sklonů k alkoholismu. Dále především muži mají větší sklony k alkoholismu i kriminalitě.

Jedním sociálním vlivem je rodina. Neúplná rodina či rozvod rodičů má na děti negativní vliv. Dalším sociálním vlivem je také stěhování, to bývá jednou z nejstresovějších událostí v životě.

Poruchy osobnosti patří mezi psychické vlivy. S tragickou událostí nebo úmrtím mezi blízkými se ne každý vyrovná a nezvládnutí této situace může vést k alkoholu, což už je jen krůčkem od alkoholové kriminality. Vlivem všech těchto faktorů se z člověka může stát i člověk na alkoholu závislý. K závislosti je potřeba také určitá motivace. Člověka může motivovat únik od negativních situací, kterými jsou stres nebo jiné problémy. Naopak ho může také nalákat nějaké pozitivum, čímž může být pocit uvolnění, relaxace nebo ztráta zábran. Další motivací především u mladších jedinců může být to, že ho parta, se kterou tráví čas, díky alkoholu obdivuje.

Lze si všimnout, že příčin, které vedou k alkoholové kriminalitě je několik, a každého člověka ovlivňuje něco jiného.

³⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004, s. 113.

5 Prevence alkoholové kriminality

Prevenci alkoholové kriminality lze rozdělit na primární, sekundární a terciální.

Primární prevence předchází vzniku rizikového chování u osob, u kterých se ještě rizikové chování nevyskytlo.³⁵ Zde by měla být stanovena pravidla či právní předpisy, které budou brojit proti alkoholismu, a tedy i proti alkoholové kriminalitě. Jedním takovým právním předpisem je zákon č. 65/2017 Sb., zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek ve znění pozdějších předpisů, dle kterého se v § 11 odst. 5 zakazuje prodávat nebo podávat alkoholický nápoj osobě mladší 18 let. Dále dle § 11 odst. 6 tohoto zákona se zakazuje prodávat nebo podávat alkoholický nápoj osobě, u níž lze důvodně předpokládat, že alkoholický nápoj vzápětí požití a následně bude vykonávat činnost, při níž by vzhledem k předchozímu požití alkoholického nápoje mohla ohrozit zdraví lidí nebo poškodit majetek.³⁶ Důvodem existence tohoto zákona je omezení prodeje alkoholu a stanovení podmínek pro prodej a podávání alkoholických nápojů. Je zde snaha omezit nabídku a také poptávku po alkoholu. Dalším nástrojem prevence je zvyšování cen za alkoholické nápoje, kolkování a také regulace reklam.

Sekundární prevence předchází vzniku či rozvoji rizikového chování u osob, které jsou rizikovým chováním ohroženi.³⁷ Spadá sem tedy prevence ve školním a rodinném prostředí ve vztahu k dětem, což je nejdůležitější riziková skupina. Děti vzhlíží ke svým rodičům, pokud rodiče alkohol konzumují, je pravděpodobné, že dítě se začátkem puberty začne alkohol konzumovat také. Proto je důležité, aby děti vyrůstaly ve zdravém rodinném prostředí, na což by měly dbát orgány sociálně-právní ochrany dětí, pediatři či školy. Do této rizikové skupiny lze zařadit také například ženy na mateřské, nezaměstnané či sociálně slabší osoby.

Cílem terciální prevence je předcházet páchání trestné činnosti a zamezit opětovnému spáchání trestné činnosti.³⁸ Nástrojem této prevence je ukládání trestů dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní

³⁵ MALACH, Josef. *Teorie a metodika výchovy*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2004, s.135.

³⁶ Zákony pro lidi [online]. 2021 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-65/zneni-20170531#p43-1-1>>.

³⁷ Adiktologie.cz [online]. 2021 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z WWW: <<https://www.adiktologie.cz/co-je-prevence>>.

³⁸ MALACH, Josef. *Teorie a metodika výchovy*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2004, s.135.

zákoník“ nebo „TZ“), lze sem zařadit také odvykací programy, které pomáhají vyléčené alkoholiky zařadit zpět do společnosti.

Hlavním cílem je omezit požívání alkoholických nápojů, a to třemi cíli prevence:

- snížení nabídky alkoholických nápojů a jejich dostupnosti
 - kontrolou produkce a dovozu
 - zavedení kolkovaných lahví s alkoholem
 - kontrola distribuce alkoholových nápojů
 - určení věkové hranice pro prodej alkoholu
 - cenová regulace
- snížení poptávky po alkoholických nápojích
 - preference méně koncentrovaných alkoholických nápojů, zavádění nealkoholického piva
 - preventivní a osvětová činnost zaměřená na veškerou společnost, hlavně na mladé jedince
 - omezování reklamy alkoholických nápojů
- léčebnou činností
 - zřizování záchytných stanic
 - realizace ambulantní nebo ústavní léčby pro osoby se závislostí na alkoholu
 - realizace ochranného léčení³⁹

5.1 Shrnutí kapitoly

Prevence alkoholové kriminality lze rozdělit do tří skupin, a to na primární, sekundární a terciální. Primární prevence předchází chování, které by mohlo vést k alkoholismu a tím k alkoholové kriminalitě, a to stanovením různých pravidel a předpisů. Jedním takovým předpisem je stanovená věková hranice pro podání a prodej alkoholu, touto hranicí je 18. rok věku. U osob, které jsou rizikovým chováním ohroženi, předchází vzniku či rozvoji tohoto chování sekundární prevence. Zde je tedy důležitý například orgán sociálně-právní ochrany dětí, který dbá na to, aby děti vyrůstaly ve zdravém rodinném prostředí. V případě, že právě rodiče dítěte alkohol požívají, je zde pravděpodobnost, že dítě začne alkohol požívat také. Terciální prevence má za cíl předcházet páchání trestné činnosti a zamezit případnému opětovnému spáchání trestného činu. Ukládání trestů dle trestního zákoníku je nástrojem této prevence. Hlavním cílem

³⁹ SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009, s. 92.

prevence je omezit požívání alkoholických nápojů a to snížením nabídky alkoholických nápojů, snížením poptávky a léčebnou činností.

6 Fenomenologie alkoholové kriminality

Kriminalita je sociálně patologický jev. Kriminalitou rozumíme jednání, které je posuzováno jako trestný čin, a také chování a jednání, které není trestně-právně sankcionované, ale je společensky patologické.⁴⁰

6.1 Členění kriminality

Ve vztahu možnosti poznání členíme kriminalitu na:

- zjevnou (registrovanou) – je to kriminalita, o které získáváme informace prostřednictvím statistik, jedná se tedy o kriminalitu, která vyšla najevo,
- skrytou (latentní) – jde o kriminalitu, která není uvedena v oficiálních statistikách, tedy se o ní OČTŘ nedověděly. Tato kriminalita se dělí na černá čísla a šedá čísla. Černá čísla, to je trestná činnost, o které se OČTŘ nedověděly, a šedá čísla znamenají trestnou činnost, o které se OČTŘ dověděly, ale do statistiky se nedostala,
- skutečná kriminalita – jedná se o kriminalitu, která zahrnuje skrytou i zjevnou kriminalitu.⁴¹

6.2 Struktura kriminality

Struktura kriminality vyjadřuje kvalitativní stránky kriminality. Můžeme ji členit dle různých kritérií z pohledu jednotlivých paragrafů trestního zákoníku, dle osoby pachatele a jiných.

Dle policejní statistiky členíme kriminalitu na:

- násilnou,
- mravnostní,
- majetkovou,
- ostatní,
- zbývající,
- hospodářskou,
- vojenské a protiústavní činy.⁴²

⁴⁰ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 25

⁴¹ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 27

⁴² SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 34

6.2.1 Násilná kriminalita

Násilí vyvolané lidskou bytostí proti jiné lidské bytosti je spojené s historií od pradávna. V uplynulých časech bylo možné sledovat násilí v několika konfliktech, ve dvou světových válkách, které jsou spojeny se ztrátou milionů lidských životů. A kde se vzalo tolik násilí ve společnosti? Někteří autoři tvrdí, že někteří jedinci mají vražedný instinkt, přirozenou predispozici k násilí a agresi, jiní toto však popírají a tvrdí, že jedinci se násilnému chování učí prostřednictvím socializace.⁴³

Kriminální vědy používají pro vymezení této kriminality pojem „násilí“, jiné vědy používají pojem „agrese“. Agrese je chápána jako určitý útok, kde jde o projev násilí s úmyslem ublížit. Násilím se pak rozumí jednorázové jednání, kterým jeden člověk způsobí druhému fyzickou silou nějakou škodu.⁴⁴

Trestné činy tohoto charakteru najdeme v trestním zákoníku, jsou to trestné činy proti životu a zdraví, proti rodině a dětem, ale i v jiných hlavách trestního zákoníku.

Dle statistiky Policie ČR se mezi násilné trestné činy řadí zejména:

- vražda,
- zabití,
- usmrcení z nedbalosti,
- loupež,
- násilí proti úřední osobě a orgánům veřejné moci mimo polic.,
- násilí proti úřední osobě - na policistovi PČR,
- násilí proti úřední osobě - na obecním policistovi,
- úmyslné ublížení na zdraví,
- rvačky,
- nebezpečné vyhrožování,
- nebezpečné pronásledování,
- vydírání,
- omezování a zbavování osobní svobody,
- porušování domovní svobody,
- týrání osoby žijící ve spol. obydlí,

⁴³ DIANIŠKA, G. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, s. 161.

⁴⁴ GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 223-224.

- brání rukojmí.

6.2.2 Mravnostní kriminalita

Mravnostní kriminalita je spjata s pohlavním pudem, jehož rysem je sexuální potřeba. Úkolem práva je určit hranici, kdy je sexuální jednání ještě možné přijmout a kdy nikoli. Za mravnostní kriminalitu můžeme označit všechna jednání, která společnost netoleruje a která jsou sexuálně motivovaná. V rámci mravnostní kriminality rozlišujeme dvě kategorie trestných činů:

- Sexuální trestné činy – tyto trestné činy společnost netoleruje. Jde zde o ukájení sexuálních potřeb, které je v rozporu se zákonem.⁴⁵ Tyto trestné činy upravuje trestní zákoník v hlavě III. Jsou to trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti.
- Trestné činy spojené s prostitucí – prostituce není v České republice nijak regulována a sama o sobě není trestnou. Mezi trestné činy spojené s prostitucí však patří například kuplířství.⁴⁶ Trestní zákoník dále upravuje prostituci ohrožující mravní vývoj dítěte.

Dle statistiky kriminality vedené Policií ČR mezi mravnostní trestné činy se řadí zejména:

- znásilnění,
- pohlavní zneužívání v závislosti,
- pohlavní zneužívání ostatní,
- ostatní pohlavní úchytky,
- šíření pornografie.

6.2.3 Majetková kriminalita

Mezi nejčastěji vyskytující se trestné činy dlouhodobě spadá majetková kriminalita. Majetková kriminalita je typická útoky proti cizímu majetku, což vyplývá ze samotného názvu. Trestné činy proti majetku můžeme rozdělit do dvou skupin. Pro první skupinu jsou typické trestné činy, kde dochází k získání majetku, které směřuje

⁴⁵ GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 246.

⁴⁶ GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 247.

k obohacení pachatele. Těmito trestnými činy jsou především krádež, zpronevěra, podvod či pojistný podvod.⁴⁷

Do druhé skupiny řadíme trestné činy, pro které je charakteristické poškození majetku. Mezi tyto trestné činy řadíme porušení povinnosti při správě cizího majetku nebo poškození věřitele.⁴⁸

Mezi majetkové trestné činy se řadí dle statistiky Policie ČR zejména:

- krádeže prosté,
- krádeže vloupáním,
- podvody,
- zpronevěra,
- poškozování cizí věci,
- ostatní majetková trestná činnost.

⁴⁷ GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 262.

⁴⁸ GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 262.

6.3 Statistické přehledy kriminality v České republice a v Jihočeském kraji

Statistické přehledy nám ukazují, které trestné činy byly spáchány na určitém území za určité období. V této kapitole budou sledovány vybrané druhy trestných činů, které byly spáchány pod vlivem alkoholu. Jsou zde uvedeny trestné činy v České republice a k porovnání i v Jihočeském kraji. V tabulce jsou obsaženy pouze objasněné trestné činy, a to z toho důvodu, že u těchto trestných činů známe pachatele, tudíž víme, zda u něj byl či nebyl prokázán alkohol. Dále je v tabulce procentuálně uveden podíl přítomnosti alkoholu při páchaní jednotlivých trestných činů.

Tabulka 2: Vybrané násilné trestné činy a násilná kriminalita celkem za období od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020⁴⁹

Trestný čin	Česká republika			Jihočeský kraj		
	Objasněno	Spácháno pod vlivem alkoholu	Pod vlivem alkoholu v %	Objasněno	Spácháno pod vlivem alkoholu	Pod vlivem alkoholu v %
Vraždy	123	38	30,89	6	1	16,67
Zabití	1	0	0	0	0	0
Usmrcení z nedbalosti	11	1	9,09	1	0	0
Loupež	958	34	3,55	40	0	0
Nás. proti úř. os. a org. veř. moci mimo polic.	93	1	1,08	2	0	0
Nás. proti úř. os. - na polic. PČR	315	85	26,98	23	11	47,83
Nás. proti úř. os. - na obec. policistovi	128	50	39,06	6	3	50
Úmyslné ublížení na zdraví	3 353	499	14,89	209	32	15,31
Rvačky	4	1	25	0	0	0
Nebezpečné vyhrožování	1 520	208	13,67	171	25	14,62
Nebezpečné pronásledování	255	2	0,78	27	1	3,7
Vydírání	812	36	4,43	58	1	1,72

⁴⁹ Policie.cz : Policie ČR. Statistické přehledy kriminality. [online] [cit. 2021-02-20]. Dostupné z WWW : <<https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2020.aspx>>.

Omez. a zbabování os. svobody	124	11	8,87	9	1	11,11
Porušování domovní svobody	1 298	89	6,86	73	2	2,74
Týrání osoby žijící ve spol. obydlí	318	32	10,06	19	0	0
Braní rukojmí	2	1	50	0	0	0
Násilná kriminalita celkem	9620	1 097	11,4	654	77	11,77

Zdroj : Vlastní zpracování

V tabulce jsou zobrazeny objasněné trestné činy a kolik jich bylo spácháno pod vlivem alkoholu. Tato tabulka obsahuje vybrané násilné trestné činy. V roce 2020 bylo v České republice těchto trestných činů celkem objasněno 9 620, z toho pod vlivem alkoholu 1 097, což je 11,4 procent. V Jihočeském kraji se násilných trestných činů objasnilo 654 a pod vlivem alkoholu jich tak bylo spácháno 77, což je 11,77 procent. Z toho vyplývá, že v celé České republice a v Jihočeském kraji je podíl alkoholu u násilné kriminality v podstatě stejný.

Z těchto trestných činů bylo nejvíce objasněno úmyslné ublížení na zdraví, kterých bylo spácháno v ČR celkem 3 353. Pod vlivem alkoholu to bylo 499 činů. Celkem to činí skoro 15 procent pro celou Českou republiku. V Jihočeském kraji činí podíl alkoholu u tohoto trestného činu 15,3 %. Rozdíl mezi celou ČR a Jihočeským krajem je taktéž téměř nulový.

Dalším nejčastějším násilným trestným činem je nebezpečné vyhrožování. To bylo objasněno v celé ČR u 1 520 případů. Pod vlivem alkoholu se stalo 208 těchto trestných činů, což činí téměř o 14 procent. V Jihočeském kraji bylo těchto činů objasněno 171 a z toho 25 pod vlivem alkoholu. Procentuálně se Jihočeský kraj „vyhoupl“ nad celou Českou republiku pouze o jedno procento, jelikož zde tato hodnota byla na 15 procentech.

Vražd se v České republice objasnilo 123, z nichž 38 bylo spácháno pod vlivem alkoholu, tedy 30,89 procent. Jihočeský kraj objasnil 6 vražd, z nich 1 pod vlivem alkoholu, jedná se o 16,67 procent.

Násilí proti úřední osobě se nejčastěji objevovalo proti policistovi PČR, objasnilo se celkem 315 takových případů. Z toho pod vlivem alkoholu bylo násilí spácháno 85 krát. To tedy je necelých 27 procent. 23 případů bylo objasněno v kraji Jihočeském a z toho pod vlivem alkoholu bylo spácháno 11 případů, což je tedy skoro polovina, přesněji necelých 48 procent. Násilí páchané proti obecnímu policistovi bylo objasněno v České republice 128 a 50 z nich pod vlivem alkoholu. V Jihočeském kraji se objasnilo 6 těchto násilí a z toho 3 spáchány pod vlivem alkoholu. V tomto kraji tak procentuální hodnota vystoupila přesně na 50 procent, oproti tomu v České republice celkově se tak stalo v 39 procentech případů. Dále násilí proti úřední osobě a orgánům veřejné moci mimo policie se objasnilo v 93 případech, z toho pod vlivem alkoholu byl spáchán jeden případ, jedná se tedy o 1 procento. Jihočeský kraj objasnil tyto případy 2, žádný pod vlivem alkoholu.

V roce 2020 se objasnilo v České republice 958 loupeží. Pod vlivem alkoholu se jich spáchalo 34, jedná se o 3,55 procent. Jihočeský kraj neobjasnil žádnou loupež pod vlivem alkoholu, ač jich zde bylo spácháno 40.

U vydírání se objasnilo 812 případů, alkohol požili pachatelé v 36 případech, tedy ve 4,43 procentech. U Jihočeského kraje jsme na procentuální hodnotě 1,72, což je 58 objasněných případů, z kterých byl alkohol požity jednou.

V České republice bylo objasněno 1 298 případů porušování domovní svobody, v 89 případech (6,86 procent) byl požit alkohol. V Jihočeském kraji se objasnilo 73 případů, z nich 2 byly spáchány pod vlivem alkoholu. Jedná se tedy o 2,74 procent.

U ostatních násilných trestných činů se jedná o tak malé počty, že sledovat přítomnost alkoholu by nemělo téměř žádnou vypovídající hodnotu.

Tabulka 3: Vybrané mravnostní trestní činy a mravnostní trestné činy celkem za období od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020⁵⁰

Trestný čin	Česká republika			Jihočeský kraj		
	Objasněno	Spácháno pod vlivem alkoholu	Pod vlivem alkoholu v %	Objasněno	Spácháno pod vlivem alkoholu	Pod vlivem alkoholu v %
Znásilnění	440	27	6,14	33	1	3,03
Pohl. zneužívání v závislosti	75	0	0	11	0	0
Pohlavní zneužívání ostatní	489	5	1,02	52	0	0
Ostatní pohlavní úchyly	48	19	39,58	0	0	0
Šíření pornografie	62	1	1,61	4	0	0
Mravnostní činy celkem	1886	54	2,86	135	1	0,74

Zdroj : Vlastní zpracování

V minulém roce bylo v celé České republice objasněno celkem 1 886 mravnostních trestných činů, z toho bylo objasněno pod vlivem alkoholu celkem 54 trestných činů, to jsou necelá 3 procenta. V Jihočeském kraji bylo objasněno celkem 135 mravnostních trestných činů, z toho byl 1 spáchán pod vlivem alkoholu, to znamená 0,74 procent. Tento jeden trestný čin spáchaný pod vlivem alkoholu byl znásilnění. Znásilnění představovalo v roce 2020 druhý nejčastější mravnostní trestný čin. V České republice bylo celkem objasněno 440 znásilnění, z toho 27 bylo spácháno pod vlivem alkoholu. Jedná se tedy o 6,14 procent. V Jihočeském kraji se objasnilo 33 takových případů, jak už jsem zmínila, u jednoho případu bylo zjištěno, že pachatel požil alkohol, což je 3,03 procent.

Žádný jiný mravnostní trestný čin se v Jihočeském kraji pod vlivem alkoholu nestal.

V roce 2020 bylo pohlavní zneužívání ostatní nejvíce páchaným mravnostním trestným činem. Těchto činů bylo objasněno 489, z čehož 5 se jich spáchalo pod vlivem alkoholu. To znamená, že pouze přibližně 1 procento pachatelů bylo pod vlivem alkoholu. V Jihočeském kraji tomu nebylo jinak i zde se nejvíce páchaly právě trestné činy typu

⁵⁰ Policie.cz : Policie ČR. Statistické přehledy kriminality. [online] [cit. 2021-02-20]. Dostupné z WWW : <<https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2020.aspx>>.

pohlavního zneužívání ostatní. Bylo jich zde objasněno 52, avšak alkohol nebyl požit ani u jednoho případu.

Tabulka 4: Vybrané majetkové trestné činy a majetková trestná činnost celkem za období od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020⁵¹

Trestný čin	Česká republika			Jihočeský kraj		
	Objasněno	Spácháno pod vlivem alkoholu	Pod vlivem alkoholu v %	Objasněno	Spácháno pod vlivem alkoholu	Pod vlivem alkoholu v %
Krádeže prosté	16 550	218	1,32	754	7	0,93
Krádeže vloupáním	6 368	41	0,64	319	3	0,94
Podvody	1 369	0	0	141	0	0
Zpronevěra	796	0	0	45	0	0
Poškozování cizí věci	1 618	157	9,7	99	8	8,08
Ostatní majetková kriminalita	4 992	163	3,27	444	8	1,8
Celková majetková kriminalita	27 910	422	1,5	1 517	18	1,19

Zdroj : Vlastní zpracování

V minulém roce bylo v České republice objasněno 27 910 případů celkové majetkové kriminality, z toho 422 případů bylo spácháno pod vlivem alkoholu, což činí 1,5 procenta.

V Jihočeském kraji bylo celkem objasněno 1 517 takových případů, z toho 18 bylo spácháno pod vlivem alkoholu, tedy 1,19 procent.

V České republice se staly nejčastějším trestným činem krádeže prosté, kde bylo objasněno 16 550 případů, 218 případů bylo spácháno pod vlivem alkoholu, to je 1,32 procent. V Jihočeském kraji bylo prostých krádeží objasněno 754, v 7 případech byl požit alkohol, což je necelé jedno procento.

⁵¹ Policie.cz : Policie ČR. Statistické přehledy kriminality. [online] [cit. 2021-02-20]. Dostupné z WWW : <<https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2020.aspx>>.

Krádeží vloupáním bylo v České republice objasněno 6 368, ve 41 případech pachatel požil alkohol, jedná se o 0,64 procent. V Jihočeském kraji se objasnilo 319 krádeží vloupáním, z toho 3 případy byly spáchány pod vlivem alkoholu, což činí 0,94 procent. Tedy Jihočeský kraj procentuálně mírně převýšil celou Českou republiku.

V ostatní majetkové kriminalitě pro celou Českou republiku bylo objasněno 4 992 případů, z toho 163 případů bylo spácháno pod vlivem alkoholu, jedná se o 3,27 procent. V Jihočeském kraji se objasnilo 444 případů, z toho 8 pod vlivem alkoholu, což jsou necelá 2 procenta.

Poškozování cizí věci, v České republice se objasnilo 1 618 případů, pod vlivem alkoholu bylo spácháno 157 případů, tedy 9,7 procent. Jihočeský kraj objasnil 99 případů, 8 z nich bylo spácháno pod vlivem alkoholu. Je to tedy 8,08 procent.

V České republice se objasnilo 1369 podvodů, ani jeden nebyl spáchán pod vlivem alkoholu a podobně je tomu tak i v Jihočeském kraji, kde bylo objasněno 141 podvodů, ale žádný pod vlivem alkoholu.

Zpronevěra byla v České republice objasněna u 796 případů, žádná pod vlivem alkoholu. Jihočeský kraj objasnil 45 takových případů a taktéž ani jedna nebyla spáchána pod vlivem alkoholu.

Tabulka 5: Skladba kriminality a celková kriminalita za období od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020⁵²

Trestný čin	Česká republika			Jihočeský kraj		
	Objasněno	Spácháno pod vlivem alkoholu	Pod vlivem alkoholu v %	Objasněno	Spácháno pod vlivem alkoholu	Pod vlivem alkoholu v %
Násilná kriminalita	9 620	1 097	11,4	654	77	11,77
Mravnostní kriminalita	1 886	54	2,86	135	1	0,74
Majetková kriminalita	27 910	422	1,51	1 517	18	1,19
Ostatní kriminalita	20 479	1 042	5,09	1 142	69	6,04
Zbývající kriminalita	22 522	8 523	37,84	1 422	534	37,55
Hospodářská kriminalita	10 694	29	0,27	841	1	0,12
Vojenské a protiúst. činy	27	0	0	0	0	0
Celková kriminalita	93 140	11 167	11,99	5 711	700	12,26

Zdroj : Vlastní zpracování

Nejvíce trestných činů, spáchaných pod vlivem alkoholu je zařazeno ve zbývající kriminalitě. Je to především proto, že do této kriminality patří například dopravní nehody, pracovní úrazy a ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství. Tyto trestné činy jsou vesměs páchany pod vlivem alkoholu. Celkově v České republice se jedná o necelých 38 procent. Naproti tomu Jihočeský kraj na tom byl dost podobně.

Ostatní kriminalita byla spáchána pod vlivem alkoholu u 1 042 případů, což činí něco málo přes 5 procent. Ovšem v Jihočeském kraji byl podíl alkoholu u ostatní kriminality lehce nad 6 procent. V tomto případě Jihočeský kraj procentuálně převýšil celou Českou republiku, i když nepatrně.

Násilná kriminalita v Jihočeském kraji s hodnotou 11,77 procent mírně převýšila celou Českou republiku, kde bylo objasněno 11,4 procent.

⁵² Policie.cz : Policie ČR. Statistické přehledy kriminality. [online] [cit. 2021-02-20]. Dostupné z WWW : <<https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2020.aspx>>.

V České republice bylo objasněno 1 886 případů mravnostní kriminality, pod vlivem alkoholu bylo spácháno 54 případů, což činí 2,86 procent. Jihočeský kraj objasnil 135 případů a u jednoho z nich byl požit alkohol, jedná se tedy o 0,74 procent.

Majetková kriminalita, 27 910 případů bylo objasněno, z toho 422 bylo spácháno pod vlivem alkoholu, to je 1,51 procent. V Jihočeském kraji bylo objasněno 1 517 případů, z toho 18 pod vlivem alkoholu, tedy 1,19 procent.

V České republice se objasnilo hospodářské kriminality 10 694, pod vlivem alkoholu bylo spácháno 29 případů, tedy 0,27 procent. V Jihočeském kraji byl pod vlivem alkoholu spáchán jeden takový případ z 841 objasněných, jedná se o 0,12 procent.

Vojenských protiústavních činů bylo v České republice spácháno 27 případů, ovšem ani jeden nebyl spáchán pod vlivem alkoholu. V Jihočeském kraji se žádný takový případ neobjasnil.

Za minulý rok bylo objasněno 93 140 případů celkové kriminality, z toho 11 167 bylo spácháno pod vlivem alkoholu, což je 11,99 procent. Jihočeský kraj tedy v celkové kriminalitě opět převýšil celou Českou republiku, zde se jedná o 12,26 procent.

Pokud jde o přítomnost alkoholu při páchaní různých druhů trestné činnosti je rozdíl mezi celou Českou republikou a Jihočeským krajem téměř nulový. Jistý rozdíl je u mravnostní kriminality, ale případů je v Jihočeském kraji tak málo (135/1), že zde nelze dovozovat žádné relevantní závěry.

6.4 Shrnutí kapitoly

Kriminalita je sociálně patologický jev. Kriminalitou rozumíme jednání, které je posuzováno jako trestný čin. Členíme ji na zjevnou, skrytou a skutečnou. Také ji lze členit dle policejní statistiky.

Násilná kriminalita obsahuje znaky násilí i agrese. V trestním zákoníku lze nalézt trestné činy tohoto charakteru, jsou to trestné činy proti životu, zdraví, rodině a dětem. Mravnostní kriminalita obsahuje jednání, které je sexuálně motivované. Rozdělují se do dvou skupin, a to sexuální trestné činy a trestné činy spojené s prostitucí. Majetková kriminalita je charakteristická útokem proti cizímu majetku. Lze je také rozdělit do dvou skupin, a to trestné činy, které směřují k obohacení pachatele a trestné činy, pro něž je charakteristické poškození majetku.

Dále statistické přehledy kriminality ukazují, které trestné činy byly objasněny a spáchány pod vlivem alkoholu. A to na území České republiky a Jihočeského kraje za rok 2020. U vybraných násilných trestných činů se nejvíce spáchalo pod vlivem alkoholu úmyslné ublížení na zdraví. U vybraných mravnostních trestných činů to byl trestný čin znásilnění. Do ostatní majetkové kriminality bylo zařazeno nejvíce trestných činů spáchaných pod vlivem alkoholu z vybraných majetkových trestných činů. Celkově nejvíce trestných činů pod vlivem alkoholu bylo za minulý rok spácháno ve zbývající kriminalitě. Můžeme shrnout, že celkem bylo za rok 2020 objasněno 93 140 případů celkové kriminality, z toho 11 167 bylo spácháno pod vlivem alkoholu, což je 11,99 procent. Jihočeský kraj tedy v celkové kriminalitě opět převýšil celou Českou republiku, zde se totiž jedná o 12,26 procent. Pokud jde o přítomnost alkoholu při páčání různých druhů trestné činnosti je rozdíl mezi celou Českou republikou a Jihočeským krajem téměř nulový. Jistý rozdíl je u mravnostní kriminality, ale případů je v Jihočeském kraji tak málo (135/1), že zde nelze dovozovat žádné relevantní závěry.

7 Empirická část

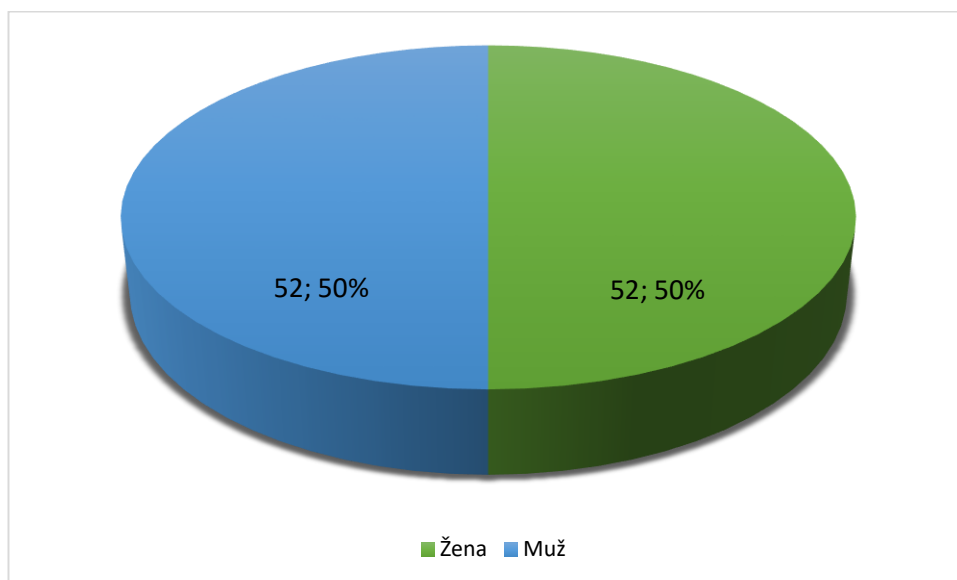
V rámci praktické části jsem zvolila dotazníkové šetření, které probíhalo formou online dotazníku. Zde přikládám odkaz na dotazník: <https://www.surveio.com/survey/d/C2U2X5W7L3V7A2S4X>. Dotazník obsahuje jedenáct anonymních otázek. Dotazníků bylo vyplněno 104. Převážně byli osloveni respondenti z Jihočeského kraje. Na otázky odpovídali respondenti různých věkových kategorií i vzdělání.

Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit počet lidí potýkajících se s alkoholovou kriminalitou, a co bylo jeho příčinou. Na úvod byli respondenti ujištěni, že se jedná o anonymní otázky a že zjištěné odpovědi budou sloužit pouze pro účely zpracování praktické části bakalářské práce. U otázek měli respondenti na výběr z několika možností. Avšak u několika otázek měli respondenti také možnost vyjádřit se a odpovědět volně.

7.1 Charakteristika respondentů

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 104 respondentů, z toho 52 žen a 52 mužů.

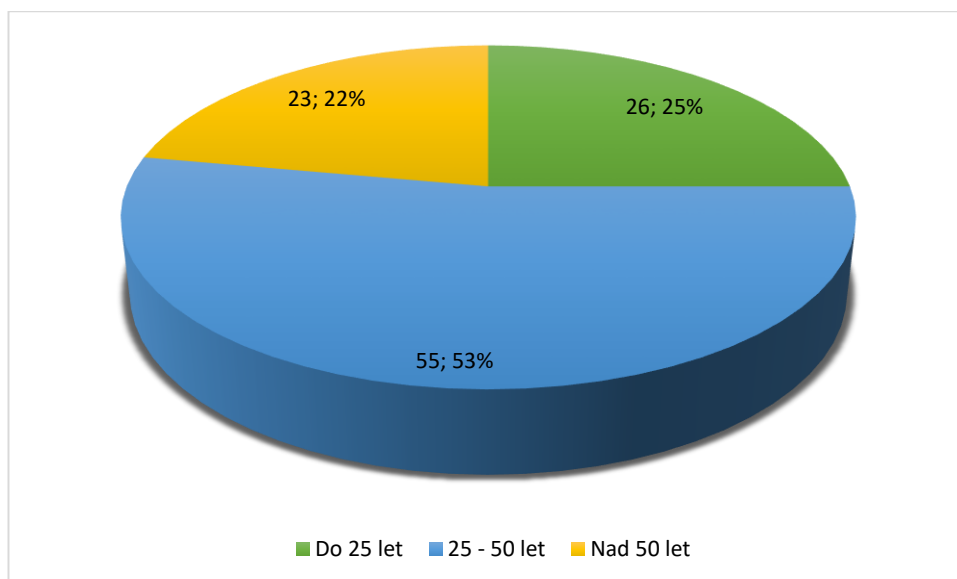
Graf 1: Pohlaví respondentů⁵³

Z grafu, který je níže, vyplývá, že největší zastoupení respondentů je ve věku 25 – 50 let. Celkem odpovědělo 55 respondentů, tedy 53 % v tomto věku. Další dvě skupiny jsou téměř vyrovnané, ve věku do 25 let odpovědělo 26 respondentů a poslední skupina s 23 respondenty byla ve věku nad 50 let.

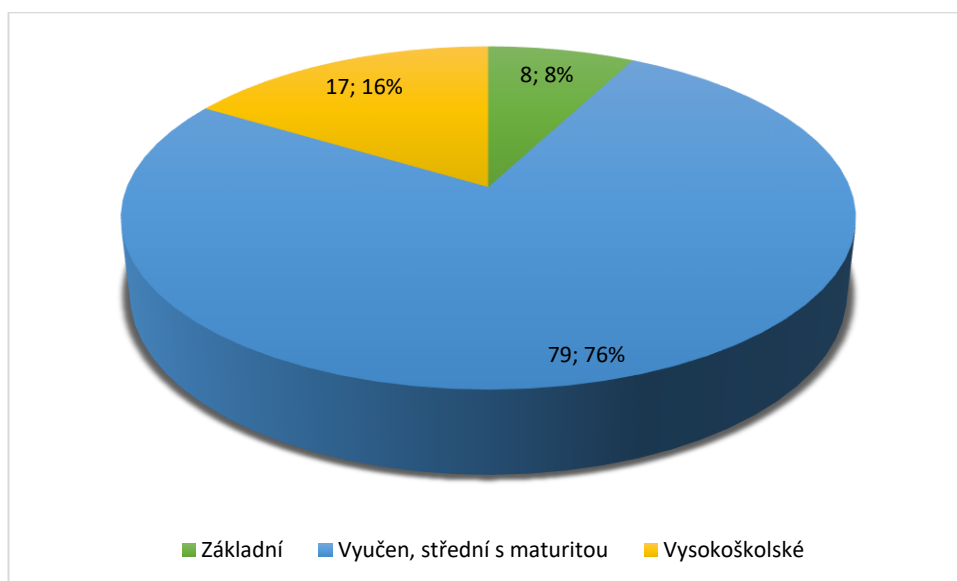
⁵³ Vlastní zpracování

Graf 2: Věk respondentů⁵⁴

Následující graf ukazuje, jakého vzdělání respondenti dosáhli. Z grafu je zřejmé, že nejvíce respondentů, 76 %, je vyučeno nebo mají střední školu s maturitou. 16 % má vysokoškolské vzdělání a základní vzdělání má 8 % respondentů.

Graf 3: Dosažené vzdělání⁵⁵

7.2 Analýza získaných dat

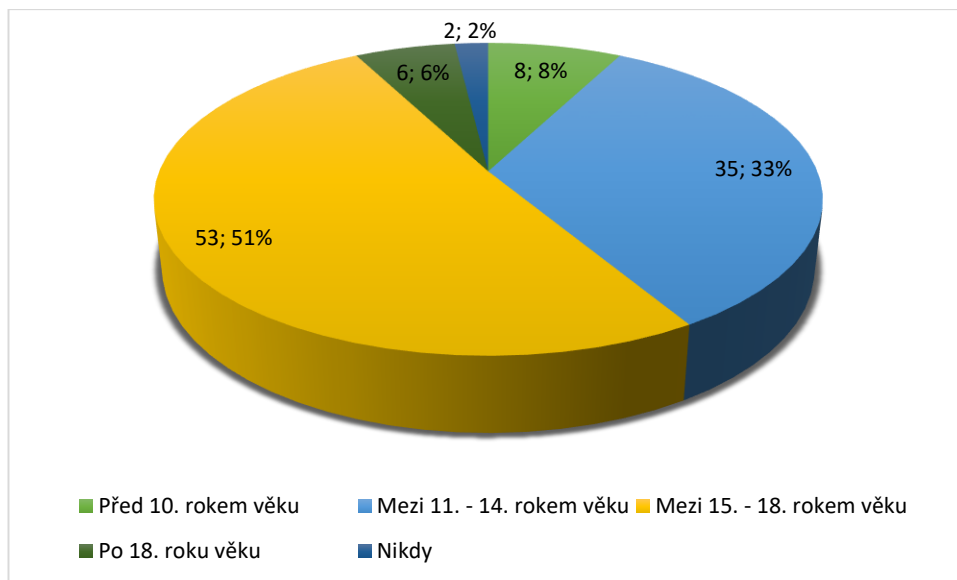
Otázka číslo čtyři „V kolika letech jste se poprvé setkal/a s alkoholem?“ odhalila, že 51 % respondentů se poprvé setkala s alkoholem mezi 15. – 18. rokem věku. Ovšem 33 % respondentů uvedlo, že alkohol poprvé požili už mezi 11. – 14. rokem věku. Před 10. rokem věku se s alkoholem setkala 8 % respondentů. Z grafu tedy vyplývá, že téměř

⁵⁴ Vlastní zpracování

⁵⁵ Vlastní zpracování

všichni respondenti požili alkohol už před 18. rokem věku. A to i přesto, že v České republice je povoleno alkohol konzumovat až po dosažení 18 let. Po této věkové hranici požilo alkohol pouze 6 % respondentů. Dále 2 respondenti zvolili, že alkohol nepožili nikdy, jedná se tedy o abstinenty.

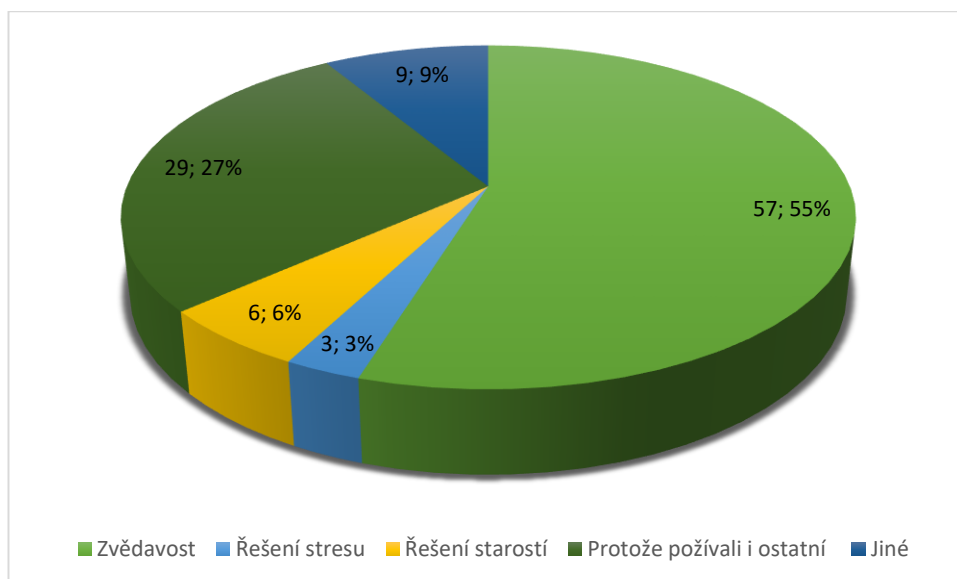
Graf 4: V kolika letech jste se poprvé setkal/a s alkoholem?⁵⁶

Otázka číslo pět „Proč jste požíval/a alkohol?“ Na tuto otázku respondenti nejčastěji odpovídali, že alkohol požívali ze zvědavosti, takto odpovědělo 55 % dotazovaných. Dalších 27 % alkohol požívalo z důvodu, že požívali i ostatní. 9 % respondentů tímto způsobem řešilo stres a dalších 6 % respondentů starosti. Zbývá 3 % zvolila možnost jiné, zde se opakoval názor, že požívali alkohol z důvodu různých oslav narozenin či večírků.

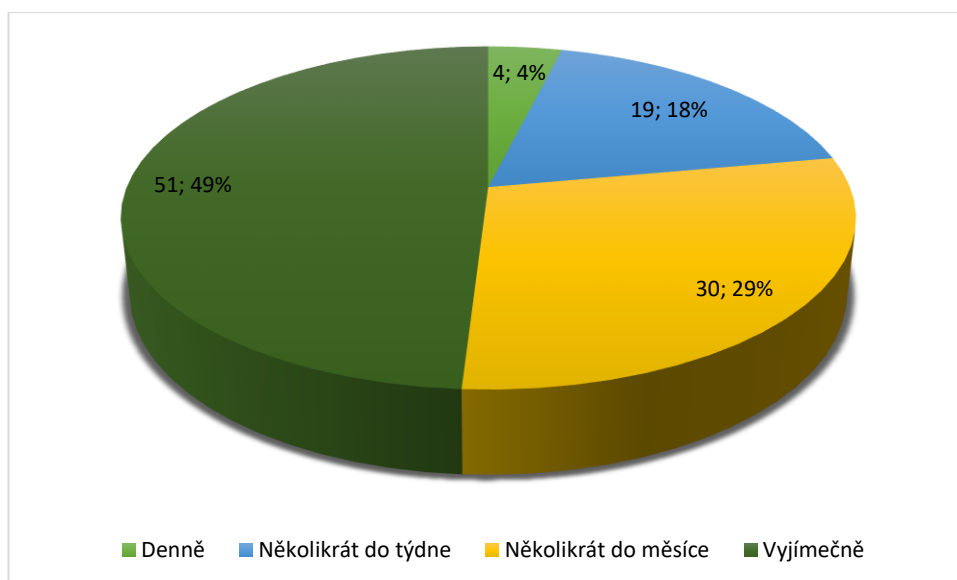
⁵⁶ Vlastní zpracování

Graf 5: Proč jste požíval/a alkohol?⁵⁷

Otázka číslo šest „*Pokud požíváte alkohol, tak jak často?*“ Na tuto otázku odpovědělo 49 % respondentů, že alkohol požívají pouze výjimečně, což je 51 dotázaných. Několikrát do měsíce alkohol požívá 29 % dotázaných a 19 % několikrát do týdne. Denně alkohol požívá 4 % respondentů.

Graf 6: Pokud požíváte alkohol, tak jak často?⁵⁸

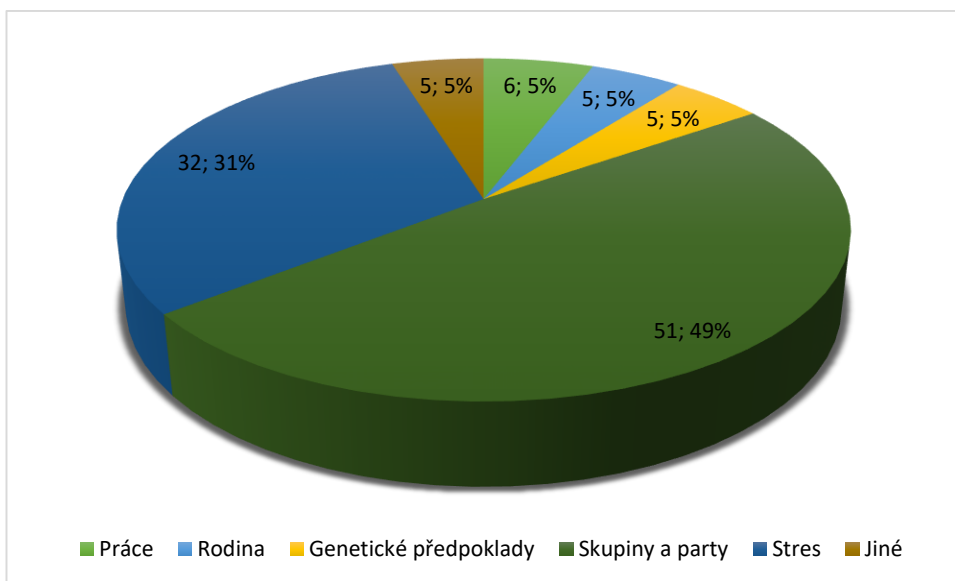
Otázka číslo 7 „*Co je podle Vás příčinou toho, že lidé požívají alkohol?*“ Téměř polovina dotazovaných si myslí, že příčinou toho, že lidé požívají alkohol je z důvodu trávení volného času s nějakou skupinou či partou, která na člověka může mít špatný vliv.

⁵⁷ Vlastní zpracování

⁵⁸ Vlastní zpracování

Tuto možnost zvolilo 49 % respondentů. Druhou nejčastější odpovědí byl stres, ten zvolilo 31 % respondentů. Ve stresových situacích se lidé schylují k pití alkoholu, protože si myslí, že se tímto jejich problémy vyřeší. Dále 6 respondentů si myslí, že příčinou je práce. Ta je hodně důležitá pro všechny, a proto by se v ní člověk měl cítit dobře. 5 % respondentů zvolilo genetické předpoklady a stejně tomu bylo i u možnosti rodina. To, jakým způsobem je člověk vychován, je také velmi důležité. V případě, že alkohol požívají samotní rodiče, je velká pravděpodobnost, že se tak stane i u dětí. Dále také záleží na pohlaví osoby, muži mají větší sklony k alkoholismu, než ženy. 5 % respondentů zvolilo možnost jiné a zde se třikrát opakoval názor, že lidé požívají, protože jim alkohol chutná a mají na něj chuť. Další odpovědí bylo, že se lidé po konzumaci alkoholu cítí lépe a alkohol jim zvedá sebevědomí. A posledním názorem je, že lidé po rušném dni sáhnou po alkoholu za odměnu z důvodu relaxace a večerní pohody.

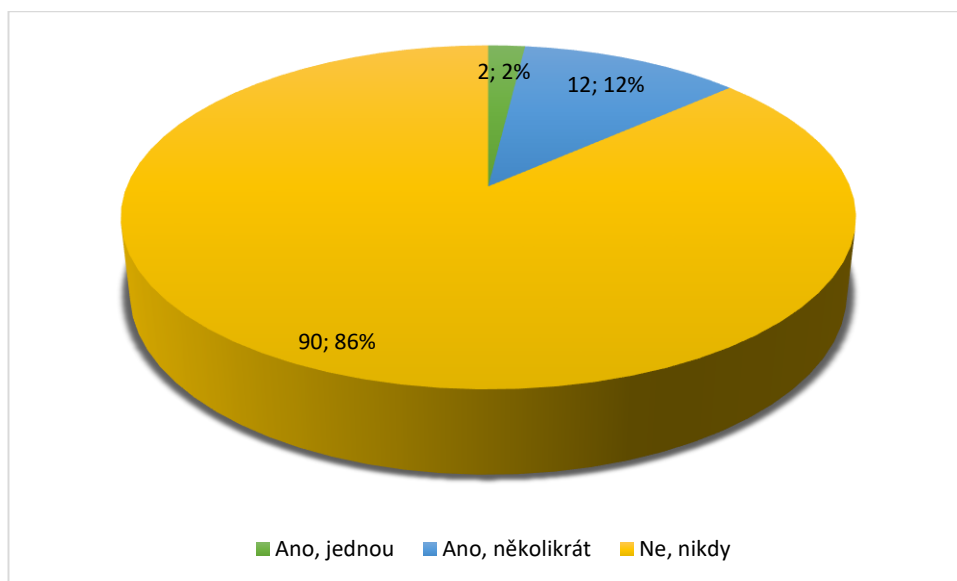
Graf 7: Co je podle Vás příčinou toho, že lidé požívají alkohol?⁵⁹

Otázka číslo osm „Dopustil/a jste se někdy pod vlivem alkoholu trestného činu?“ Jak znázorňuje níže uvedený graf, trestného činu se pod vlivem alkoholu nikdy nedopustila poměrně velká část dotazovaných, a to 86 %. Několikrát se trestného činu pod vlivem alkoholu dopustilo 12 % respondentů. Zeleně znázorněná výšeč grafu ukazuje na 2 % dotazovaných, jejichž odpovědí bylo pouze jednou.

⁵⁹ Vlastní zpracování

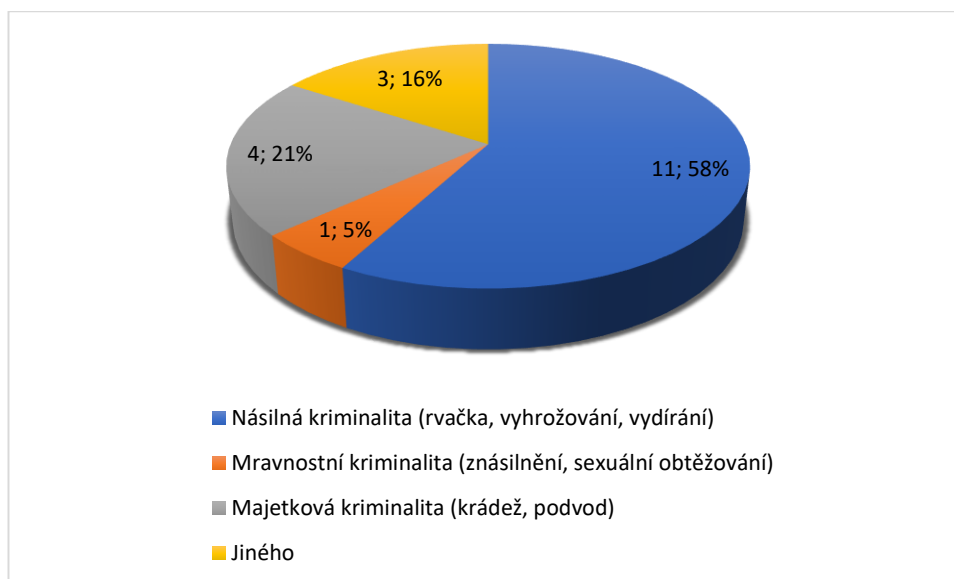
Graf 8: Dopustil/a jste se někdy pod vlivem alkoholu trestného činu?⁶⁰

Otázka číslo devět „*Pokud jste se pod vlivem alkoholu dopustil/a trestného činu, tak kterého?*“ 19 respondentů přiznalo spáchání trestného činu pod vlivem alkoholu. Níže uvedený graf znázorňuje druhy trestných činů spáchaných 19 osobami, které přiznali nějakou trestnou činnost pod vlivem alkoholu. Nejvíce trestných činů pod vlivem alkoholu se respondenti dopustili v oblasti násilné kriminality, ať už se jedná například o rvačku, vyhrožování či vydírání. Požitím většího množství alkoholu se u některých jedinců může projevit zvýšená agrese, která může být příčinou těchto trestných činů. Tuto násilnou kriminalitu spáchalo 11 respondentů, tedy 58 %. Dále 4 lidé přiznali majetkovou kriminalitu pod vlivem alkoholu. Jedna osoba se dokonce přiznala ke spáchání mravnostní kriminality. Poslední 3 dotazovaní uvedli jiný druh trestného činu a tím bylo řízení pod vlivem alkoholu. Tímto konáním ohrožuje řidič nejen sebe, ale i další účastníky silničního provozu.

⁶⁰ Vlastní zpracování

Graf 9: Pokud jste se pod vlivem alkoholu dopustil/a trestného činu, tak kterého?⁶¹

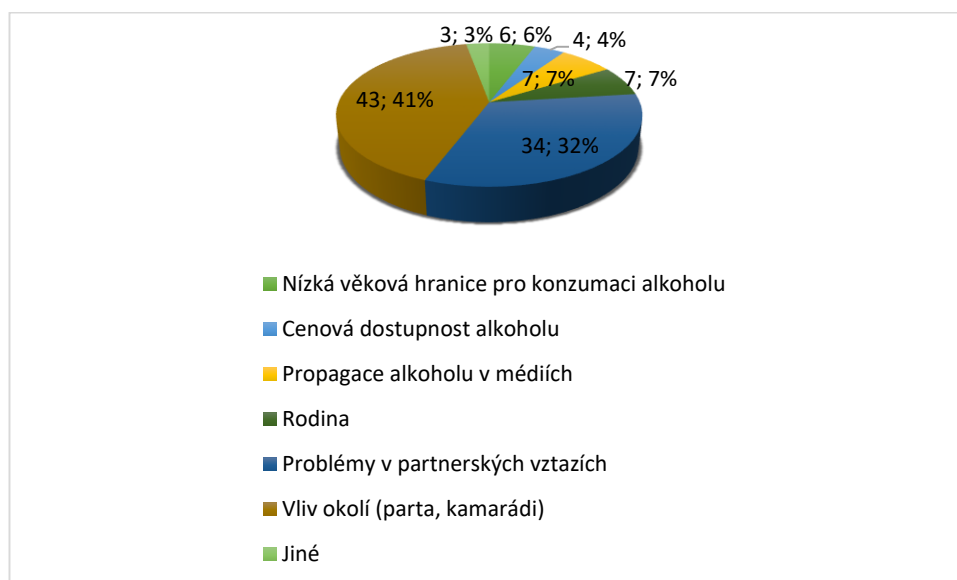

Otázka číslo deset „*Co si myslíte, že je příčinou alkoholové kriminality?*“ Tato otázka měla za úkol zjistit příčiny alkoholové kriminality. Jedná se o vlivy a prostředí, kde a proč alkoholová kriminalita vzniká. Je možná trochu zarážející, že drtivá většina respondentů nevidí příčinu kriminality v nízké věkové hranici pro konzumaci alkoholu nebo se s tímto problémem osobně nesetkali. Tento důvod považuje za důležitý pouze 6 % dotazovaných. Avšak je známo, že věková hranice trestných činů se týká stále mladších jedinců, kteří byli před svým činem posilněni alkoholem. V České republice je nutné dosáhnout osmnácti let, aby bylo možné legálně požit alkohol. V tomto věku získává každý občan také plnou trestní odpovědnost za své činy. Cenová dostupnost alkoholu má podle respondentů malý vliv na alkoholovou kriminalitu, myslí si to pouze 4 % dotázaných. V České republice jsou lidé každodenně vystavováni reklamám na alkohol, ať už z billboardů, televizních reklam, letákových akcí a jiných propagačních kanálů. Lidé tyto reklamy vnímají spíše pozitivně než negativně. Propagaci alkoholu v médiích vidí za problém 7 % dotázaných. Jelikož je v naší společnosti poměrně velká tolerance k pití alkoholu, dopadají příčiny alkoholové kriminality negativně i na mezilidské vztahy. Rodiny, v nichž rodiče užívají alkohol, jsou častěji ohroženy rozpadem manželství rodičů, problémy s výchovou dětí a vznikem konfliktů. Alkohol je častou příčinou násilí v rodinách. Velké množství respondentů, a to 32 %, vidí příčiny alkoholové kriminality v problémech partnerských vztahů. Pokud ve vztahu dochází k neshodám a alespoň jeden z partnerů požívá alkoholické nápoje, velmi často tyto konflikty končí domácím násilím mezi partnery. Domácí násilí, které plyne z vysoké míry

⁶¹ Vlastní zpracování

alkoholu jednoho z partnerů, může mít spoustu podob. Nejznámější takové formy jsou fyzické, psychické a sexuální násilí. Nejčastější příčinou dle respondentů, 41 %, je vliv okolí na páchaní alkoholové kriminality. Je zde několik faktorů, které vedou převážně mladé lidi k páchaní trestné činnosti pod vlivem, a to zejména kolektiv, ve kterém se pohybují. Pod vlivem alkoholu se jedinec snaží zaujmout své vrstevníky a ztrácí zábrany. Stává se agresivnější a sebevědomější. Může se dopouštět majetkové trestné činnosti, ale velmi často dochází i na násilnou kriminalitu. Jinou možnost zvolili 3 respondenti. Jedním z názorů je, že jedinci nepoznají hranici, kdy už mají alkoholu dost. Poslední dva názory byly stejné a mluvily o povaze člověka, která se ovšem projeví až po požití alkoholu a ztrátě zábran.

Graf 10: Co myslíte, že je příčinou alkoholové kriminality?⁶²

Otázka číslo jedenáct „*Jaké opatření byste navrhol/a ke snížení alkoholové kriminality?*“ Pro zvýšení věkové hranice na konzumaci alkoholu by se rozhodlo 11 respondentů, což z celkového počtu tvořilo pouhých 11%, tato varianta je pro většinu nepodstatná. O zvýšení ceny alkoholu by uvažovalo více dotázaných, a přesto pouze 14 respondentů. Alkohol je dnes velmi dostupný, ať už přes internetový obchod nebo supermarket. Mladí jedinci se k jeho požívání dostanou i kdyby se ceny alkoholu zvyšovaly. Spousta mladých lidí má jistě první zkušenosti s alkoholem ze svého domova, kde ať už potají nebo za asistence rodičů vyzkouší alkohol poprvé v životě. O navýšení trestní sazby za alkoholovou kriminalitu se vedou diskuze neustále, avšak stále přibývá řidičů, kteří za volant usednou po požití alkoholu. Sami se ale považují za zdatné řidiče

⁶² Vlastní zpracování

a myslí si, že jim při řízení žádné nebezpečí nehrozí. V tuto chvíli se cítí neohrožení, ale na silnicích nehrozí nebezpečí jen jim samotným, ale všem účastníkům silničního provozu. Pro navyšování trestní sazby by bylo 35% respondentů. Přednášky na školách o alkoholové kriminalitě a celkovém negativním působení na lidský organismus probíhají spíše sporadicky. Myslím, že by přednášky měly být vedeny přímo alkoholovými hříšníky, aby si studenti uvědomili, co skutečně alkohol dokáže. Toto téma by navrhovalo 37% dotázaných. Jinou možnost zvolili opět jen 3 respondenti. Jeden respondent by navrhoval inspirovat lidi ke snížení alkoholové kriminality cestou významných a populárních osobností v médiích. Poslední respondent dokonce napsal, že alkohol nemá vliv na páčání trestné činnosti, tudíž by nenavrhol žádná opatření.

Graf 11: Jaké opatření byste navrhoval/a ke snížení alkoholové kriminality?⁶³

7.3 Shrnutí kapitoly

Praktická část byla realizována prostřednictvím dotazníkového šetření. Jeho úkolem bylo zjistit procentuální počet lidí potýkajících se s alkoholovou kriminalitou. Dále co je příčinou alkoholové kriminality a co by respondenti navrhovali ke snížení této kriminality. Dotazník zodpovědělo přesně 52 žen a 52 mužů. Dominantní věková kategorie byla mezi 25 – 50 let. Většina respondentů, a to 76 %, dosáhla vzdělání střední s maturitou či jsou vyučeni.

Dále jsem položila otázku, kdy se respondenti poprvé setkali s alkoholem. Většina respondentů odpověděla, že se s alkoholem poprvé setkali mezi 15. – 18. rokem věku.

⁶³ Vlastní zpracování

Tedy v době prvního požití ještě nepřekročili věkovou hranici, od které je možné v České republice alkohol požívat. Další otázka byla zaměřena na důvod požívání alkoholu. 55 % dotazovaných alkohol požívalo ze zvědavosti. Na otázku, jak často požíváte alkohol, nejvíce respondentů odpovědělo, že pouze výjimečně. Dále 29 % dotazovaných zvolilo možnost několikrát do měsíce. Většina respondentů si myslí, že příčinou požívání alkoholu je nesprávné trávení volného času v různých skupinách či partách, které na jedince mohou mít špatný vliv. Poměrně velká část dotazovaných si myslí, že příčinou je i stres.

Relativně velká část dotazovaných zodpověděla na otázku, zda se někdy dopustili pod vlivem alkoholu trestného činu, že se tak nikdy nestalo, a to 86 %. Avšak 14 respondentů se přiznalo, že pod vlivem alkoholu se nějakého trestného činu dopustili, a to jednou či několikrát. Ovšem u další otázky, pokud se nějakého trestného činu dopustili, tak kterého, odpovědělo 19 dotazovaných. To znamená, že 5 osob tedy u předchozí otázky neodpovědělo dle pravdy, nebo si na nějaký trestný čin pod vlivem alkoholu vzpomněli až po přečtení všech možností otázky následující. Respondenti se nejvíce pod vlivem alkoholu dopouštěli násilné kriminality. Takto odpovědělo 58 % respondentů. 21 % respondentů se alkoholem posililo na různou majetkovou trestnou činnost, ať už se jedná o krádeže, vloupání či podvody. Respondenti se zde také přiznali k řízení pod vlivem alkoholu, kde přicházejí o životy i nevinní lidé. Dále se jeden respondent dopustil také mravnostního trestného činu.

Nejvíce dotazovaných si myslí, že příčinou alkoholové kriminality je vliv okolí na jedince, a to ať se jedná o kamarády či různé party. Jedinec, který je právě členem nějaké party, se může pokusit své vrstevníky zaujmout právě spácháním nějakého trestného činu a na to se posilní alkoholem. Další nejčastější odpovědi byly problémy v partnerských vztazích. V případě, že ve vztahu dochází k hádkám a jeden z partnerů tyto problémy řeší alkoholem, není divu, že zde dochází například k domácímu násilí. Poslední otázkou bylo, jaké opatření by respondenti navrhovali ke snížení alkoholové kriminality. Jednou z nejpočetnějších odpovědí bylo navýšit trestní sazbu. Ovšem nejčastější odpovědí bylo zvoleno, zavedení preventivní přednášky na školách, což by bylo dle mého názoru prospěšné, nejlépe samotnými alkoholovými hříšníky.

8 Navrhovaná opatření

Na základě analýzy získaných dat je potřeba navrhnout možná opatření, která by mohla vést ke snížení alkoholové kriminality. Touto analýzou dat, získaných provedeným dotazníkovým šetřením, bylo zjištěno, že věk, ve kterém se lidé poprvé setkají s alkoholem, je mnohem nižší, než je zákonem povoleno (51 % mezi 15. – 18. rokem, 33 % mezi 11. – 14. rokem). Z těchto čísel je patrné, že lidé začínají s alkoholem ještě před svými 18. narozeninami. Tím, že jedinci začínají s alkoholem již v mladém věku, může být jednou z příčin alkoholové kriminality. Tyto osoby nejsou vůči alkoholu tak odolné. V tomto případě může snadno dojít ke stavu opilosti, což může způsobit nevypočitatelné reakce či agresivitu. Myslím si, že by měla být větší pozornost věnována preventivním opatřením v podobě různých **besed a přednášek na školách**. Tato opatření by měla být zaměřena na rizika, která jsou spojena s požíváním alkoholu a to nejlépe prostřednictvím osob, které si samy prošly těmito problémy, či dokonce se i dopustily pod vlivem alkoholu nějakého trestného činu. Dále je u těchto mladých jedinců potřeba věnovat se prevenci chování, které vede ke konzumaci alkoholu. Tohoto chování je potřeba si včas všimnout a napravit ho právě prevencí. Domnívám se, že zvýšení věkové hranice pro konzumaci alkoholu by nepřineslo žádné výsledky. Jelikož, jak můžeme zde vidět, ve většině případů lidé alkohol požívají mnohem dříve a věková hranice na ně nijak nepůsobí.

Dalším možným opatřením by dle mého názoru mohlo být i **zvýšení cen alkoholu**. Žijeme v době, kdy i cena piva je leckdy nižší než ostatní nealkoholické nápoje. I když tuto možnost zvolila menší část respondentů, a to pouze 14 %, myslím si, že by toto opatření mělo určitý význam. Dále **omezit dostupnost alkoholu**. Ten je k dostání téměř na každém rohu. Vhodné by bylo také **omezit propagaci alkoholu v médiích**, tuto možnost zvolilo 7 % dotazovaných. Lze také uvažovat o přidání varovných nápisů a obrázků na alkoholické nápoje, jako je tomu tak i u cigaret.

Mladí lidé se často chodí bavit do různých barů či jiných podniků. To může být dalším problémem, a to z důvodu, že barman často ani nekontroluje věk osob, které si alkohol vyžádají, a dochází tak k prodeji alkoholu nezletilému. Bohužel velmi často dochází také k tomu, že se alkohol dostane do špatných rukou, i přestože barman důkladně věk zkontroluje. Většina osob má kamarády, kterým již osmnáct let bylo, a ten alkohol druhým bez problému koupí. Bylo by tedy vhodné **zvýšit policejní kontroly a navýšit tresty pro osoby**, u kterých se prokáže podávání a prodej alkoholu nezletilým. V tomto

ohledu je také zapotřebí odpovědnost rodičů. Všichni rodiče by své dítě měli vychovávat tak, aby ho vedli k řádnému životu. Měli by tedy dítě poučit, jaké hrozby jsou spojené s alkoholem a jaké účinky alkohol má. Tento problém také souvisí s tím, jaký vliv má na jedince parta či skupina. Téměř polovina respondentů, tedy 49 % zvolilo, že právě vliv skupiny či party je příčinou toho, že lidé požívají alkohol. Což tedy může vést k alkoholové kriminalitě. Proto by i zde měli rodiče, dbát na to, aby se jejich děti držely spíše ve slušném kolektivu, ale je jasné, že toto je obtížné nějakým způsobem ovlivnit.

Dále také 31 % respondentů uvedlo, jako možnou příčinu požívání alkoholu, stres. Se stresem se můžeme setkat jak v práci, tak i doma. Jelikož má právě alkohol takové účinky, které vedou ke snížení stresu, není divu, že leckdo v tomto případě sáhne po alkoholu. Je tedy důležité, aby si člověk našel práci, ve které se bude cítit dobře. S tím tedy souvisí **kvalitní vzdělání**, které je důležité k možnosti výběru zaměstnání. Pokud bude člověk spokojený s tím, čím se živí, je zde menší riziko vzniku stresu. Proto je tedy nutné vést děti k tomu, že je vzdělání důležité, a ve vzdělání je motivovat.

Je velmi obtížné najít a navrhnout opatření, která by efektivně vedla ke snížení alkoholové kriminality, ale myslím, že spojením některých z výše uvedených opatření, by mohlo dojít k pozitivním výsledkům.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo objasnit problematiku spojenou s alkoholem a kriminalitou, charakterizovat základní pojmy a zjistit příčiny požívání alkoholu a alkoholové kriminality. Vedlejším cílem bylo zjistit počet lidí potýkajících se s alkoholovou kriminalitou a navrhnout opatření, která by vedla k jejímu snížení.

Na začátku bakalářské práce jsou vymezeny základní pojmy, které souvisí s daným tématem.

Další kapitola popisuje alkohol jako součást našich životů, a to jak soukromého, tak společenského. Alkohol má účinky, které snižují stres, zlepšují náladu, cítíme se poté uvolněnější, ale také jedinec po požití ztrácí zábrany a zvyšuje agresivitu. Kvůli nealkoholovým drogám však společnost rizika alkoholu podceňuje. Alkohol zde byl dříve než samotní lidé. Pro jeho účinky ho konzumovali již živočichové. Také v lékařství lidé alkohol zpočátku používali. I malé množství alkoholu účinkuje na lidský organismus. Ovlivňuje vnímání i chování člověka a jeho pravidelné požívání vede ke vzniku závislosti. Dědičnost má také značný vliv na vznik závislosti. Psychika se při alkoholismu také mění. Člověk má sklony k agresivitě, je podrážděný či nepříjemný a může mu vadit i společnost. Závislý může trpět depresí nebo úzkostí. Alkohol za volantem je častým nebezpečím, kde jsou ohroženi jak samotní řidiči, tak i ostatní účastníci silničního provozu., kteří mnohdy zbytečně přicházejí o život. Věková hranice 18 let je v České republice zákonem stanovena pro požívání a prodej alkoholu. I přesto však alkohol požívá spousta dětí a mládeže ještě před dovršením 18 let. Alkohol je pro mladé jedince mnohem nebezpečnější než pro dospělé. Například se u nich zvyšuje pravděpodobnost pozdějšího přechodu na jiné tvrdé drogy.

Další kapitola je o příčinách alkoholové kriminality. Biologické, sociální a psychické vlivy jsou těmi nejhlavnějšími, které vedou k alkoholové kriminalitě. Jedním biologickým vlivem je dědičnost. U dětí, jejichž rodiče se potýkali s problémy spojenými s alkoholem, je pravděpodobnost vrozených sklonů k alkoholismu. Dále také muži mají větší sklony k alkoholismu a kriminalitě. Zajímavým sociálním vlivem je stěhování, kde dochází k velkému stresovému vyčerpání. Psychické vlivy se týkají poruch osobností, zde se jedná převážně o rozdíly ve vztahu jedince ke společnosti a společenským normám. Patří sem také osoby emocionálně nevyrovnané. Lze tedy říci, že všechny tyto vlivy mohou vést k alkoholové kriminalitě.

Následující kapitola je věnována prevenci alkoholové kriminality, tu lze rozdělit do tří skupin. Jedná se o rozdělení na prevenci primární, sekundární a terciální. Primární prevence se zaměřuje na předcházení chování vedoucího k alkoholismu a následné alkoholové kriminalitě, a to stanovením různých pravidel a předpisů. Stanovená věková hranice pro podání a prodej alkoholu je jedním takovým předpisem. Sekundární prevence předchází u osob ohrožených rizikovým chováním vzniku či rozvoji tohoto chování. Sociálně-právní ochrana dětí dbá na to, aby děti vyrůstaly ve zdravém rodinném prostředí, což je u sekundární prevence také důležité. Cílem terciální prevence je předcházet páchání trestné činnosti a zamezit případnému opětovnému spáchání trestného činu. Nástrojem této prevence je ukládání trestů dle trestního zákoníku. Dalším hlavním cílem prevence je omezit požívání alkoholických nápojů, a to snížením nabídky a poptávky po nich. Léčebná činnost je zde také důležitá.

Dále je zde popisována kriminalita jako sociálně patologický jev. Kriminalitou rozumíme jednání posuzované jako trestný čin. Kriminalitu lze členit na zjevnou, skrytou a skutečnou. Dále ji lze rozdělit dle policejní statistiky. Znaky násilí a agrese jsou obsahem násilné kriminality. Trestné činy tohoto charakteru jsou k nalezení v trestním zákoníku jako trestné činy proti životu, zdraví, rodině a dětem. Mravnostní kriminalita obsahuje sexuálně motivovaná jednání. Lze ji rozdělit do dvou skupin a to na sexuální trestné činy a trestné činy spojené s prostitucí. Majetková kriminalita je charakteristická útokem proti cizímu majetku. Také ji lze rozdělit do dvou skupin, a to na trestné činy směřující k obohacení pachatele a trestné činy, pro které je charakteristické poškození majetku. Statistické přehledy kriminality ukazují trestné činy objasněné, jelikož u nich známe pachatele, tudíž je známo, zda požil před spácháním trestného činu alkohol. Tyto objasněné trestné činy jsou porovnány mezi celou Českou republikou a Jihočeským krajem, a to za rok 2020. U vybraných násilných trestných činů bylo nejvíce pod vlivem alkoholu objasněno úmyslné ublížení na zdraví. U vybrané mravnostní kriminality to byl trestný čin znásilnění a u vybrané majetkové kriminality to byly činy zařazené do ostatní majetkové kriminality. Celkově nejvíce trestných činů pod vlivem alkoholu bylo spácháno ve zbývající kriminalitě.

Prostřednictvím dotazníkového šetření byla realizována praktická část. Úkolem tohoto šetření bylo zjistit počet lidí potýkajících se s alkoholovou kriminalitou. Dále příčiny alkoholové kriminality a také jsem zjistila, co by respondenti navrhovali ke snížení této kriminality. Dotazník vyplnilo 52 žen a 52 mužů. Převažující věková kategorie byla mezi 25 – 50 let. Většina respondentů dosáhla středního vzdělání

s maturitou či se vyučila, a to 76 %. Dále jsem zjišťovala, kdy se respondenti poprvé s alkoholem setkali. Většina odpověděla, že mezi 15. – 18. rokem věku. V době prvního požití alkoholu tedy ještě nedovršili plnoletosti. Další otázka se zaměřila na důvod požívání alkoholu. Nejčastější odpovědí byla zvědavost. Na otázku, jak často respondenti požívají alkohol, bylo odpovězeno, že pouze výjimečně. Několikrát do týdne alkohol požívá 29 % dotazovaných. Většina dotazovaných si myslí, že příčinou požívání alkoholu je vliv nějaké skupiny či party. Velká část si myslí, že příčinou je také stres. 86 % respondentů tvrdí, že se nikdy pod vlivem alkoholu nedopustili žádného trestného činu. 14 dotazovaných přiznalo, že pod vlivem alkoholu se dopustili nějakého trestného činu. U další otázky, jaký trestný čin pod vlivem alkoholu respondenti spáchali, však celkově odpovědělo 19 osob, což znamená, že na předchozí otázku 5 osob neodpovědělo pravdivě. Je také možné, že si na nějaký trestný čin vzpomněli až po přečtení možností. Dotazovaní se nejvíce dopouštěli násilné kriminality. Na majetkovou kriminalitu se alkoholem posilnilo 21 % respondentů. Několik osob se přiznalo k řízení pod vlivem alkoholu. Jeden člověk přiznal mravnostní kriminalitu. Dle respondentů je příčinou alkoholové kriminality vliv okolí. Další častou odpovědí byly problémy v partnerských vztazích. Poslední otázka měla za úkol zjistit, co by respondenti navrhovali ke snížení alkoholové kriminality. Zde se opakovala odpověď navýšit trestní sazbu. Nejčastější odpovědí bylo zavést preventivní přednášky na školách, což by dle mého názoru bylo prospěšné, a to nejlépe samotnými alkoholovými hříšníky.

Na základě analýzy získaných dat jsem navrhla možná opatření, která by mohla vést ke snížení alkoholové kriminality. Dle mého názoru by měla být větší pozornost věnována preventivním opatřením v podobě různých přednášek a besed na školách. Tyto přednášky by se měly zaměřovat na rizika spojená s požíváním alkoholu. Myslím, že dobrý vliv by mělo, kdyby zde přednášely osoby, které si prošly problémy spojenými s alkoholem nebo se nějakého trestného činu pod vlivem alkoholu dopustily. Dále by bylo vhodné věnovat pozornost prevenci chování, které vede ke konzumaci alkoholu. Prevencí by mělo být napraveno toto chování, je zde ale důležité včasné zachycení. Myslím si, že zvýšení věkové hranice pro konzumaci alkoholu by neneslo žádné velké výsledky, jelikož ve většině případů lidé alkohol požívají mnohem dříve než po dovršení 18 let.

Dalším navrhovaným opatřením je zvýšit policejní kontroly v barech, kam se chodí mladí lidé bavit a často i právě nezletilí. Navýšit trestní sazby právě pro osoby, u kterých se prokáže podávání a prodej alkoholu, lidem mladším 18 let. Zde je také

důležitá odpovědnost rodičů, kteří by své dítě měli poučit, co vše může hrozit při konzumaci alkoholu.

Dále je také důležité děti vést k co nejvyššímu vzdělání a v tomto ohledu je také motivovat. Protože pokud je člověk ve své práci spokojený a dělá to, co ho baví, je zde menší riziko vzniku stresu. A stres je další příčinou požívání alkoholu a následného vzniku alkoholové kriminality.

Najít a navrhnout opatření, která by byla účinná a vedla tak ke snížení alkoholové kriminality, je obtížné. Ovšem spojením některých z výše vypsanych opatření, by mohlo vést k pozitivním výsledkům.

Všechny cíle, které jsem si stanovila při zpracování bakalářské práce, byly dle mého názoru splněny.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou : Fakta, 1998. s. 204. ISBN 80-902614-1-8
2. ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň : Vykladatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. s. 431. ISBN 80-86473-86-4
3. DIANIŠKA, G. *Kriminologia*. Plzeň : Vykladatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. s. 336. ISBN 9788073801984
4. FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha : Grada, 2014. s. 232. ISBN 9788024750460
5. GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2014. s. 536. ISBN 978-80-7478-615-0
6. HAJNÝ, M. *O rodičích, dětech a drogách*. Praha : Grada, 2001. s. 136. ISBN 8024701359
7. KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 544. ISBN 80-7179-813-4
8. MALACH, J. *Teorie a metodika výchovy*. Ostrava : Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2004. s. 169. ISBN 80-7042-374-9
9. MUSIL, J. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha : Karolinum, 1992. s. 180. ISBN 80-7066-602-1
10. NAKONEČNÝ, M. *Motivace chování*. 3., přeprac. vyd. Praha : Triton, 2015. s. 600. 978-80-7387-830-6
11. SMOLÍK, P. *Duševní a behaviorální poruchy*. Praha : Maxdorf Jessenious, 1996. s. 504. ISBN 80-85800-33-0
12. SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Vykladatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. s. 290. ISBN 978-80-7380-389-6
13. SVATOŠ, R. *Prevence kriminality*. 2. aktualiz. vyd. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú., 2016. s. 132. ISBN 978-807556-009-4
14. SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú., 2009. s. 118. ISBN 978-80-86708-81-2

15. VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha : Portál, 2014. s. 816. ISBN 978-80-262-0696-5

Elektronické zdroje

1. Adiktologie.cz [online]. 2021 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z WWW : <<https://www.adiktologie.cz/co-je-prevence>>.
2. Adiktologie.cz [online]. 2021 [cit. 2021-01-12]. Dostupné z WWW : <<https://www.adiktologie.cz/file/415/alkohol-ucinky.pdf>>.
3. Alkoholik.cz [online]. 2021 [cit. 2021-01-12]. Dostupné z WWW : <https://www.alkoholik.cz/zavislost/psychika_a_telo/telo_a_alkohol_jak_pusobi_alkohol_na_organy_a_mozek.html>.
4. Alkoholik.cz [online]. 2021 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z WWW : <https://www.alkoholik.cz/zavislost/psychika_a_telo/psychicke_zmeny_u_alkoholika_osoby_zavisle_na_alkoholu.html>.
5. Alkoholik.cz [online]. 2021 [cit. 2021-01-12]. Dostupné z WWW : <https://www.alkoholik.cz/zavislost/dedicnost/dedicnost_genetika_a_predispozice_k_alkoholismu.html>.
6. Český rozhlas [online]. 2021 [cit. 2021-02-28]. Dostupné z WWW : <<https://region.rozhlas.cz/sklony-k-alkoholismu-mohou-byt-dedicne-jestlize-jsou-problemy-s-alkoholem-u-7897488>>.
7. Drogy-info.cz [online]. 2021 [cit. 2021-02-1]. Dostupné z WWW : <<https://www.drogy-info.cz/article/press-centrum/negativni-dopady-alkoholu-na-spolecnost-jsou-neprehlednutelne-shodli-se-na-narodni-konferenci-odbornici/>>.
8. Hospodářské noviny [online]. 2021 [cit. 2021-02-27]. Dostupné z WWW : <<https://archiv.ihned.cz/c1-66788640-vse-o-cesich-a-alkoholu>>.
9. iDnes.cz [online]. 2021 [cit. 2021-02-1]. Dostupné z WWW : <https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/alkohol-je-nebezpecnejsi-nez-heroin-i-crack-tvrdi-nova-studie.A101101_142015_zahranicni_aha>.
10. Národní zdravotnický informační portál [online]. 2021 [cit. 2021-01-18]. Dostupné z WWW : <<https://www.nzip.cz/clanek/196-alkohol-a-deti>>.
11. Národní zdravotnický infomační portál [online]. 2021 [cit. 2021-01-31]. Dostupné z WWW : <<https://www.nzip.cz/clanek/320-zavislost-zakladni-informace>>.

12. Policie.cz : Policie ČR. [online]. 2021 [cit. 2021-01-17]. Dostupné z WWW : <<https://www.policie.cz/clanek/or-melnik-zpravodajstvi-za-volant-usedl-opily.aspx>>.
13. Policie.cz : Policie ČR. Statistické přehledy kriminality. [online] [cit. 2021-02-20]. Dostupné z WWW : <<https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2020.aspx>>.
14. Scienceworld [online]. 2021 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z WWW : <<https://www.scienceworld.cz/neziva-priroda/dejiny-alkoholu-i-alkoholismu-ve-vsech-podobach-2664/>>.
15. Zákony pro lidi [online]. 2021 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z WWW : <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-379>>.
16. Zákony pro lidi [online]. 2021 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z WWW : <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-65/zneni-20170531#p43-1-1>>.
17. Zdravotnictví a medicína [online]. 2021 [cit. 2021-01-17]. Dostupné z WWW : <<https://zdravi.euro.cz/leky/alkoholismus-priznaky-a-lecba/>>.

Seznam zkratek

OČTŘ – orgány činné v trestním řízení

TZ – trestní zákoník

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1: Hladina alkoholu v krvi, pocity, chování.....	17
Tabulka 2: Vybrané násilné trestné činy a násilná kriminalita celkem za období od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020.....	30
Tabulka 3: Vybrané mravnostní trestní činy a mravnostní trestné činy celkem za období od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020.....	33
Tabulka 4: Vybrané majetkové trestné činy a majetková trestná činnost celkem za období od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020.....	34
Tabulka 5: Skladba kriminality a celková kriminalita za období od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020.....	36
Graf 1: Pohlaví respondentů.....	39
Graf 2: Věk respondentů	40
Graf 3: Dosažené vzdělání	40
Graf 4: V kolika letech jste se poprvé setkal/a s alkoholem?	41
Graf 5: Proč jste požíval/a alkohol?	42
Graf 6: Pokud požíváte alkohol, tak jak často?.....	42
Graf 7: Co je podle Vás příčinou toho, že lidé požívají alkohol?	43
Graf 8: Dopustil/a jste se někdy pod vlivem alkoholu trestného činu?.....	44
Graf 9: Pokud jste se pod vlivem alkoholu dopustil/a trestného činu, tak kterého?	45
Graf 10: Co myslíte, že je příčinou alkoholové kriminality?.....	46
Graf 11: Jaké opatření byste navrhoval/a ke snížení alkoholové kriminality?	47

Přílohy

Vliv alkoholu na páchaní trestné činnosti

Dobrý den, jmenuji se Michaela Štěchová a studuji Vysokou školu evropských a regionálních studií, o. p. s. Zpracovávám bakalářskou práci na téma „Vliv alkoholu na páchaní trestné činnosti“. Cílem práce je zjistit vztah alkoholu a kriminality. Tímto Vás chci požádat o vyplnění tohoto anonymního dotazníku. Získané informace budou použity pouze do mé bakalářské práce. Prosím, abyste na následující otázky odpověděli pravdivě a to označením křížku. Některé otázky jsou otevřené, zde prosím svou odpověď napište samostatně. Za Vaši ochotu a čas, který pro vyplnění dotazníku vynaložíte, Vám moc děkuji.

1. Jste:

- muž
- žena

2. Váš věk?

- do 25 let
- 25 – 50 let
- nad 50 let

3. Vaše vzdělání?

- základní
- vyučen, střední s maturitou
- vysokoškolské

4. V kolika letech jste se poprvé setkal/a s alkoholem?

- před 10. rokem věku
- mezi 11. – 14. rokem věku
- mezi 15. – 18. rokem věku
- po 18. roku věku
- nikdy

5. Proč jste požíval/a alkohol?

- zvědavost
 - řešení stresu
 - řešení starostí
 - protože požívali i ostatní
 - jiné
-

6. Pokud požíváte alkohol, tak jak často?

- denně
- několikrát do týdne
- několikrát do měsíce
- výjimečně

7. Co je podle vás příčinou toho, že lidé požívají alkohol?

- práce
 - rodina
 - genetické předpoklady
 - skupiny a party
 - stres
 - jiné
-

8. Dopustil/a jste se někdy pod vlivem alkoholu trestného činu?

- ano, jednou
- ano, několikrát
- ne, nikdy

9. Pokud jste se pod vlivem alkoholu dopustil/a trestného činu, tak kterého?

- násilná kriminalita (rvačka, vyhrožování, vydírání)
- mravnostní kriminalita (znásilnění, sexuální obtěžování)
- majetková kriminalita (krádež, podvod)
- jiné

10. Co myslíte, že je příčinou alkoholové kriminality?

- nízká věková hranice pro konzumaci alkoholu
- cenová dostupnost alkoholu
- propagace alkoholu v médiích
- rodina
- problémy v partnerských vztazích
- vliv okolí (parta, kamarádi)
- jiné

.....

11. Jaké opatření byste navrhoval/a ke snížení alkoholové kriminality?

- zvýšit věkovou hranici pro konzumaci alkoholu
- zvýšit ceny alkoholu
- navýšit trestní sazbu
- zavést preventivní přednášky na školách
- jiné –

.....